

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İŞLETME PROGRAMI

**BANKALARDA İÇ KONTROL SİSTEMİNİN RİSK AZALTICI ETKİLERİ:
DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ'NDE BİR UYGULAMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mefkure DURNA

MAYIS 2018

BAYBURT

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

İŞLETME PROGRAMI

**BANKALARDA İÇ KONTROL SİSTEMİNİN RİSK AZALTICI ETKİLERİ:
DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ'NDE BİR UYGULAMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mefkure DURNA

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali ANTEPLİ

MAYIS 2018

BAYBURT

ONAY

Mefkure Durna tarafından hazırlanan *Bankalarda İç Kontrol Sisteminin Risk Azaltıcı Etkileri: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Bir Uygulama* adlı bu çalışma 10.05.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda *oybirliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından İşletme Anabilim/ İşletme Bilim dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

.....

[Unvanı Adı ve Soyadı] (Başkan)

.....

.....

[Unvanı Adı ve Soyadı] (Danışman)

.....

.....

[Unvanı Adı ve Soyadı]

.....

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım. ... / ... /

.....

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

İmza

Mefkure DURNA

10.05.2018

ÖNSÖZ

İç kontrol sistemini ve risk yönetimini ele alan bu çalışma, iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini gözler önüne sürerek iç kontrol sisteminin önemini vurgulamayı amaçlamaktadır.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışmam süresince engin bilgi birikimini benimle paylaşan, olumlu düşünceleriyle beni cesaretlendiren ve akademik desteğinin yanı sıra insani desteğiyle de yanımda olan değerli Hocam ve Tez Danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali ANTEPLİ'ye,

Yüksek Lisans çalışmaların boyunca değerli yardımları ve katkılarıyla beni yönlendiren, bilimsel katkılarıyla beni destekleyen değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ahmet İLHAN'a ve çalışmanın ilerlemesinde görüş ve önerileriyle katkıda bulunan değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hakan PABUÇCU'ya,

Hayatım boyunca fedakarlık göstererek beni her konuda destekleyen ve dualarını hiç esirgemeyen en değerlilerim babam Kerim DURNA'ya ve ablam Melis DURNA'ya,

Ayrıca bana her daim inanan, bana güvenerek her zaman desteğiyle yanımda olan, görüşlerinden ve teknik bilgisinden yararlandığım müstakbel eşim Emre ÖZTÜRK'e,

Sonsuz minneti bir borç bilirim..

Mefkure DURNA

10.05.2018

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XIII
GRAFİKLER LİSTESİ	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İÇ KONTROL SİSTEMİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	3
1.1. İç Kontrol Sisteminin Tanımı ve Önemi	3
1.2. İç Kontrol Sisteminin İlkeleri.....	5
1.3. İç Kontrol Sisteminin Amaçları	6
1.3.1. İç Kontrol Sisteminin Temel Amaçları.....	6
1.3.2. İç Kontrol Sisteminin Genel Amaçları	7
1.3.3. İç Kontrol Sisteminin Özel Amaçları	8
1.4. İç Kontrol Sisteminde Kontrol Türleri.....	9
1.4.1. Yönetmel Kontroller	9
1.4.2. Muhasebe Kontrolleri	10
1.5. İç Kontrol Sisteminin Bileşenleri	11
1.5.1. Kontrol Ortamı	12
1.5.2. Risk Değerlendirmesi	15
1.5.3. Kontrol Faaliyetleri	16
1.5.4. Bilgi ve İletişim	17

1.5.5. İzleme.....	18
1.6. İç Kontrol Sisteminin Nitelikleri Ve Sınırları.....	18
1.7. İç Kontrol Sistemine İlişkin Düzenlemeler	19
1.7.1. COSO Tarafından Yapılan Düzenlemeler	19
1.7.2. INTOSAI Tarafından Yapılan Düzenlemeler.....	19
1.7.3. Sarbanes Oxley Yasaları.....	20
1.7.4. Kamu İç Kontrol Standartları	20

İKİNCİ BÖLÜM

2. RİSK KAVRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	22
2.1. Risk Kavramının Tanımı Ve Önemi.....	22
2.2. Kurumsal Risk Yönetimi	23
2.2.1. Kurumsal Risk Yönetiminin Faydaları	23
2.2.2. Kurumsal Risk Yönetimi Süreci	23
2.3. Bankalarda Risk Yönetimi	24
2.3.1. Risk Yönetimi Süreci.....	24
2.3.2. Basel Süreci	25
2.4. Bankaların Maruz Kaldıkları Riskler	31
2.4.1. Kredi Riski	31
2.4.2. Piyasa Riski	33
2.4.3. Operasyonel risk.....	34
2.5. Risk Odaklı İç Denetim Ve Denetim Riski Unsurları	34
2.6. Risk Odaklı İç Denetim Süreci.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. LİTERATÜR TARAMASI.....	37
----------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ'NDE BİR UYGULAMA.....	40
4.1. Uygulamanın Amacı.....	40

4.2. Uygulamanın Örneklem Çerçevesi	40
4.3. Uygulamanın Yöntemi	40
4.3. Uygulamanın Analizi.....	40
4.4. Uygulamaya İlişkin Bulgular.....	41
SONUÇ VE ÖNERİLER	105
KAYNAKÇA.....	107

ÖZET

Uluslararası ekonomik piyasalarda meydana gelen etkili ve önemli krizler, şeffaf olmayan finansal tablolar ve olumsuz durumları karşılayacak düzeyde olmayan yasal düzenlemeler nedeniyle bankalarda iç kontrol sisteminin gerekliliği artmıştır. Bu bağlamda olası risklerin tespiti ve önlenmesi, ayrıca mevcut risklerin kontrol edilmesi amacıyla Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi bankalarda iç kontrol sisteminin kurulmasına yönelik faaliyetlere başlamıştır.

Genel yapısı itibarıyla risklerin doğru bir şekilde tanımlanması ve yönetilmesi ile ilgili olan iç kontrol sistemi; kurumun amaç ve hedefleri doğrultusunda yasal mevzuata uygunluğu, işletmenin varlıklarının korunmasını, hata ve hileleri minimize etmeyi, tam, güvenilir ve zamanında mali raporlamayı amaçlamaktadır.

İç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde elde edilen 170 sonuç içerisinde; 50 tanesinde yüksek düzey ilişki, 97 tanesinde orta şiddetli ilişki ve 23 tanesinde ise zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. İç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini ortaya koyan ifadeler bağlamında bankalarda önem verilmesi gereken noktalar belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İç Kontrol, Risk, Risk Yönetimi.

ABSTRACT

The need for internal control system has increased due to the influential and significant crises that have occurred in the international economic markets, the non-transparent financial statements and the legal regulations that are not at a level to meet the adverse conditions. In this context, the Basel Banking Supervision and Audit Committee has started activities to establish internal control system in the banks in order to identify and prevent possible risks, to check the existing risks as well.

The internal control system, which is related to the correct definition and management of risks in terms of its general structure; aims to provide full, reliable and timely financial reporting in compliance with the legal regulations in line with the aims and targets of the institution, to protect the assets of the enterprise, to minimize mistakes and deceit.

In this study, which aimed to determine the risk reduction effects of the internal control system, in the 170 results obtained at the significance level of $p < 0,05$; 50 high-level relationships, 97 moderate-intensity relationships, and 23 low-intensity relationships. In the context of expressions that demonstrate the risk-reducing effects of the internal control system, the points to be given importance in the banks are mentioned.

Keywords: Internal Control, Risk, Risk Management.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr</u>
Tablo 1:	Basel Düzenlemeleri Ve İçerikleri	25
Tablo 2:	Bilanço İçi Ve Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Risk Ağırlıkları Ve Türev Ürünü Olmayan Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Kredi Dönüştürme Faktörleri	28
Tablo 3:	Basel I Ve Basel Iı Sürecinin Bankalar Üzerindeki Etkileri	29
Tablo 4:	Risk Odaklı İç Denetim Süreci	35
Tablo 5:	Katılımcıların Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Veriler	41
Tablo 6:	Katılımcıların Eğitim Seviyesine İlişkin Veriler	42
Tablo 7:	Katılımcıların Toplam Çalışma Süresine İlişkin Veriler	43
Tablo 8:	Katılımcıların Mevcut Bankada Çalışma Süresine İlişkin Veriler	43
Tablo 9:	Katılımcıların Çalıştığı Banka Türüne İlişkin Veriler	44
Tablo 10:	Bankamızda Etik Davranış Kuralları Uygulanmakta Ve İşlemler Etik Değerler Doğrultusunda Yürütülmektedir (S1).	45
Tablo 11:	Banka Personeli Etik Davranış Kuralları Hakkında Bilgilidir (S2).	46
Tablo 12:	Bankamızda İç Kontrol Sistemi İle İlgili Kavramlar Bilinmektedir (S3).	46
Tablo 13:	Banka Yöneticileri İç Kontrol Sistemini Benimsemekte Ve Banka Personeline Örnek Olmaktadır (S4).	47
Tablo 14:	Bankamızda Yöneticilerin Ve Personellerin Görevlerini Etkili Bir Şekilde Yürütebilmeleri İçin Gerekli Bilgi, Deneyim Ve Nitelikler Tanımlıdır (S5).	47
Tablo 15:	Bankamızda Görev Tanımlarına Uygun Yetki Ve Sorumluluklar Güncellenmekte Ve Personele Bildirilmektedir (S6).	48
Tablo 16:	Bankamızda Personelin İşe Alınması Ve Görevde Yükselmesinde Liyakat İlkesi Ve Bireysel Performans Değerlendirmesi Uygulanmaktadır (S7).	48
Tablo 17:	Bankamızda Performans Değerlendirmeleri Düzenli Aralıklarla Yapılarak Sonuçlar Personele Bildirilmektedir (S8).	49
Tablo 18:	İnsan Kaynakları Yönetimine İlişkin Konular Yazılı Olarak Tanımlanmakta, Düzenli Olarak Güncellenmekte Ve Personele Bildirilmektedir (S9).	49

Tablo 19: Bankamızda Yetki Devirleri Belirlenmiş Kurallara Göre Yapılmaktadır (S10).	50
Tablo 20: Bankamızda Personellere İç Kontrol Ve İç Denetim Konuları Hakkında Eğitim Verilmektedir (S11).	50
Tablo 21: Bankamızda Faaliyetler Planlı Olarak Yürütülmektedir (S12).	50
Tablo 22: Bankamızda Amaç Ve Hedeflere Yönelik Riskler Belirlenmektedir (S13).	51
Tablo 23: Bankamızda Riskler Kabul Edilebilir Ya Da Müdahale Edilmesi Gerekenler Şeklinde Sınıflandırılmaktadır (S14).	51
Tablo 24: Bankamızda Riskler Yılda En Az Bir Kez Ve/ Veya Değişen Koşullara Göre Değerlendirilmekte Ve Güncellenmektedir (S15).	52
Tablo 25: Bankamızda Değerlendirme Sonuçlarına Göre Risk Eylem Planı Oluşturulmaktadır (S16).	52
Tablo 26: Bankamızda Faaliyetler Ve Riskler İçin Belirlenmiş Olan Kontrol Yöntemleri Uygulanmaktadır (S17).	53
Tablo 27: Bankamızda Kontrol Yöntemlerinin Maliyeti İle Beklenen Fayda Kıyaslanmaktadır (S18).	53
Tablo 28: Bankamızda Personelin İş Tanımları İşe Uygun Olarak Güncellenmektedir (S19).	54
Tablo 29: Bankamız İş Süreçlerinde Mevzuat, Yasal Düzenlemeler, Denetim Sonuçlarında, Yeni Ürün/ Hizmetler İle İlgili Değişiklik, Düzeltme Ve Ekleme Olması Durumunda; İlgili Tanım Ve Dokümanlarda Güncelleme Yapılmaktadır (S20).	55
Tablo 30: Bankamızda Birbiriyle Bağlantısı Bulunan İşlemlere İlişkin Süreçlerde Çelişkili Durum Ya Da Uyumsuzluk Olup Olmadığı Araştırılmaktadır (S21).	55
Tablo 31: Bankamızda Görevler Ayrılığı İlkesi Uygulanmaktadır (S22).	56
Tablo 32: Bankamız Tek Kişinin Sorumluluğunda Bulunan İşlemlerde Olası Riskler İçin Önlemler Almaktadır (S23).	56
Tablo 33: Bankamızda Faaliyetler Ve İşlemler Yöneticiler Tarafından Kontrol Edilmekte, İzlenmekte Ve Değerlendirilmektedir (S24).	57
Tablo 34: Bankamızda Faaliyetlerin Sürekliliğini Etkileyebilecek Durumlara Karşı Gerekli Önlemler Alınmaktadır (S25).	57
Tablo 35: Banka Personeli İşlerini Kesintiye Uğratabilecek Veya Yavaşlatabilecek Riskler Hakkında Önceden Bilgilendirilmektedir (S26).	58
Tablo 36: Bankamızda İşlemler Belgelerle Doğru, Güvenilir, Tam, Kullanışlı, Anlaşılabilir Ve Standartlara Uygun Şekilde Kayıt Altına Alınmakta Ve Arşivlenmektedir (S27).	58

Tablo 37: Bankamızda Kayıt Ve Arşiv Sistemi Kişisel Bilgilerin Güvenliğini Sağlamaktadır (S28).	59
Tablo 38: Bankamızda Doğru Ve Güvenilir Bilgiye Zamanında Ulaşılmaktadır (S29).	59
Tablo 39: Bankamızda Bilgi Sistemleri Yönetime, Faaliyetlerin Gözetimi, Hedeflerin İzlenmesi Ve Analizi Amacıyla Zamanında Ve Açıklayıcı Raporlar Sağlamaktadır (S30).	60
Tablo 40: Bankamızda Finansal Tablolar, Finansal Değerlendirmeye Yönelik Yeterli, Doğru, Tutarlı Ve Güncel Bilgi İçermektedir (S31).	60
Tablo 41: Bankamızda İç Kontrol Sistemi En Az Yılda Bir Kez İzlenip Değerlendirilmektedir (S32).	61
Tablo 42: Bankamızda İç Kontrole İlişkin Mevcut Sistem Yeterince Açık Ve Tutarlıdır (S33).	61
Tablo 43: Bankamızda İç Denetim Faaliyeti Standartlara Uygun Bir Şekilde Yürütülmektedir (S34).	62
Tablo 44: Bankamızda İç Kontrolün Değerlendirilmesi Ve İç Denetim Sonucunda Eylem Planı Hazırlanmaktadır (S35).	62
Tablo 45: Anket İfadelerine Yönelik Ortalama, Medyan, Mod Standart Sapma Ve Varyans Değerleri	63
Tablo 46: Anket İfadelerine Yönelik Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr</u>
Şekil 1:	Coso Piramidi.....	11
Şekil 2:	Coso Küpü.....	12
Şekil 3:	İç Kontrol Sistemi Hiyerarşisi.....	14
Şekil 4:	Kontrol Riskleri.....	16
Şekil 5:	Kurumsal Risk Yönetimi Süreci	24

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr</u>
	Grafik 1: Katılımcıların Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Veriler	41
	Grafik 2: Katılımcıların Eğitim Seviyesine İlişkin Veriler	42
	Grafik 3: Katılımcıların Toplam Çalışma Süresine İlişkin Veriler	43
	Grafik 4: Katılımcıların Mevcut Bankada Çalışma Süresine İlişkin Veriler	44
	Grafik 5: Katılımcıların Çalıştığı Banka Türüne İlişkin Veriler	45
	Grafik 6: 5 Seçenekli Likert Tipi Ölçekle Hazırlanan Yüzdesel Çoğunluğa Sahip İfadelerin Dağılımı	62

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri.

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.

COSO: Committee of Sponsoring Organisations (Sponsor Olan Kurumlar Birliği).

G-10: Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, Hollanda, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Almanya, İsveç.

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler.

OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü).

RMD: Riske Maruz Değer.

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) .

IIA: Institute of Internal Auditors (İç Denetçiler Enstitüsü).

AICPA: Amerikan Yetkili Kamu Muhasebecileri Enstitüsü.

INTOSAI: Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Organizasyonu.

GİRİŞ

İç kontrol sistemi ve risk yönetimine uluslararası ve ulusal düzeyde meydana gelen ekonomik krizler ve finansal dalgalanmalar sonucu ihtiyaç duyulmuştur. Kurumların amaçlarına ulaşmasını engelleyebilecek bu durumları yeterli karşılayabilme potansiyelleri olmaması sebebiyle Basel Bankacılık ve Denetleme Kurumu tarafından iç kontrol sistemi kurulmasının gerekliliği belirtilmiş ve bu amaçla faaliyete geçilmiştir. İç kontrol sistemi, kurumları olumsuz etkileyebilecek durumları önceden belirleyerek, bu durumlara karşı düzeltici veya önleyici önlemler alınmasıyla ilgilidir. Bu olumsuz durumlar, ekonomik krizler, fiyat dalgalanmaları, teknolojik gelişmeler, yasal düzenlemeler gibi dış faktörlerden oluşabileceği gibi, hata ve hile, şeffaf olmayan finansal tablolar gibi faktörlerden de kaynaklanabilir. Bu bağlamda kurumlara; varlıkları korumak, güvenilir mali bilgiler sağlamak, işletme etkinliğini arttırmak, yasal mevzuata uygunluğu sağlamak gibi kazanımlar sağlamayı amaçlayan iç kontrol, risklerin tanımlanması, değerlendirilmesi, analizi ve kontrol edilmesi sürecinde mutlak bir zorunluluktur.

İç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma hazırlanırken öncelikle geniş bir literatür incelemesi yapılmıştır. Çalışmada iç kontrol sisteminin önemi ve amaçları, iç kontrol sisteminin bileşenleri, nitelik ve sınırları, ayrıca iç kontrol sistemine ilişkin standartlar genel olarak açıklanmıştır.

İç kontrol sistemine ilişkin verilen genel bilgilerin ardından risk kavramının önemi açıklanmıştır. Kurumsal risk yönetimi ve bankalarda risk yönetimi, Basel 2 süreci ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bankaların maruz kaldıkları riskleri de inceleyen bu çalışmada, risk yönetimi ve iç kontrol sistemi ayrı olarak ele alınmasına rağmen, bu iki sistemin birbirini destekleyen ve uyum içinde sistemler olduğunu açıklamak üzere bir anket uygulaması yapılmıştır.

Anket uygulamasının evrenini Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki bankalar oluşturmaktadır. Araştırmacıya kolaylık sağlaması amacıyla kolay ulaşılabilir durum örneklemeinden yararlanılmış ve örneklem çerçevesi olarak Trabzon, Gümüşhane ve Bayburt illeri merkezlerinde faaliyet gösteren bankalar seçilmiştir. Anket formu daha önce güvenilirliği kanıtlanmış anketlerden derlenerek hazırlanmıştır. Demografik ve mesleki karakteristikleri ayırt edici özellikleri belirleyen 5 ifadeye ek olarak 35 kapalı uçlu ifadede oluşan anket formunda, 5 seçenekli Likert tipi ölçekten yararlanılmıştır. Anket uygulaması süresince bazı bankaların genel müdürlüklerinden gerekli izin sağlanamadığı için örneklem

çerçevesine dahil edilmemiş, söz konusu bankalar haricinde 100 veri elde edilmiştir. Verilerin analizinden SPSS 25.0. paket programından yararlanılmıştır. Analizde öncelikle frekans ve yüzde dağılımları belirlenmiş, ardından merkezi eğilim ölçüleri incelenmiştir. İç kontrol sisteminin bir bileşeni olan risk değerlendirmeye ilişkin ifadeler ile diğer ifadeler arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini ölçen ifadeler ile diğer ifadeler arasında anlamlılık ilişkisi bulunduğunu söylemek mümkündür.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İÇ KONTROL SİSTEMİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1. İç Kontrol Sisteminin Tanımı ve Önemi

Kontrol, beklenen olay ile gerçekleşen olayın karşılaştırılması, bu karşılaştırmadan doğan istenmeyen sonuçların belirlenmesi ve bunların düzeltilmesini kapsar (Yazıcı, 2012: 204).

Kontroller, işletmelerin amaçlarına ulaşmasında yardımcı olan politikalardır. İç kontrol ise, kontroller bütünü olarak ifade edilebilir. İç kontrol sistemi, işletmeye fayda amacıyla üst yönetim tarafından oluşturulur (Bozkurt, 2006: 122).

İç kontrol; bir işletmenin idare ve personeli tarafından uygulanan bağlayıcı bir süreçtir. İç kontrol sistemi, işletmenin bütün faaliyetleriyle ilişkili olarak, işletmenin varlığını idame ettirebilmesi amacıyla hâlihazırda bulunan yasal düzenlemelere ilave olarak risk odaklı olarak kurulmaktadır. (Derici, 2015: 60).

Bu tanımlardan hareketle iç kontrol, işletmenin amaçlarına ulaşabilmek için faaliyetlerini etkin ve sistematik olarak gerçekleştirmesinde üst yönetim ve personel desteğiyle söz konusu faaliyetlerin planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, koordine edilmesi ve değerlendirilmesini kapsayan bir süreçtir.

Geniş kapsamlı bir tanımla işletmenin yönetim kurulu, tepe yönetimi ve diğer çalışanları tarafından etkilenen ve faaliyetlerin dinamikliği ve verimliliği, mali tabloların güvenilirliği ve kanun ve mevzuata entegrasyon hedeflerinin yerine getirildiğine dair yeterli bir güvence sağlamak amacıyla programlanan bir prosestir (Kurnaz, 2013: 3).

Yukarıdaki hususiyetlerden birincisi başarı ve verimlilik hedefi ile varlıkları koruma dâhil işletmenin temel amaçlarını göstermektedir. İkinci hususiyet kamuya ilan edilen mali tabloların ve bu tablolara bazı önemli finansal verilerin güvenilir bir şekilde hazırlanması ile ilgilidir. Üçüncü hususiyet ise işletmeyi ilgilendiren yasalara ve düzenlemelere uyumu ile ilgilidir (Yurtsever, 2008: 29).

İç kontrol, bir organizasyonun aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya tüm hiyerarşik yapı ile içinde olduğu bir sistemdir. İç kontrol sistemi; kalıplaşmış prosesler yardımıyla faaliyetlerin dinamikliğini ve verimliliğini artırır. Bir organizasyonda kontrollerin varlığı, süreçlerin sistemli işlemesine, sorumlulukların net olarak belirlenmesine ve işletme

etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasında doğrudan olmasa bile dolaylı fayda yaratır. Aynı zamanda kontrol faaliyetleri aracılığıyla işletmenin var olan varlıklarının korunmasını, mal kayıplarının önlenmesini sağlar. Mali tabloların güvenilirliğini sağlayan iç kontrol sistemi, yönetimin doğru kararlar almasında, işletme içinde meydana gelebilecek herhangi bir yanlışlık ve manipülasyonun engellenmesi veya belirlenmesinde yardımcı olur. İç kontrol sistemi, gerek işletme içi, gerekse yasal düzenlemelerin getirdiği kurallara uygunluğun sağlanmasında yardımcı olur, güvence sağlar. Diğer bir ifadeyle iç kontrol sisteminin bir işletmede var olmamasının negatif sonuçları; para ve mal kaybı, yanlış kararlar verilmesi, kötüye kullanma ve dolandırıcılıklarla karşı karşıya kalınması, gelir kaybı ve amaçlara ulaşılamamasıdır (Aydoğdu, 2013: 37-38).

İç kontrol, işletmenin varlıklarının korunmasını, finansal tabloların doğruluğunun ve güvenilirliğinin kontrol edilmesini, işletme faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması ve işletme yönetimi tarafından tasarlanmış politikalara ve prosedürlere uygunluğunu, işletme çalışanlarının belirlenen politikalar ve yöntemler konusunda teşvik edilmesini, işletmede tasarlanıp oluşturulan her türlü prosedür ve kurallar bütünüdür (Kaya, 2014: 4-5).

Görüldüğü üzere iç kontrol sistemi, işletmenin her kademesinde yer alan personellerle doğrudan bağlantılıdır. Bir işletmede ki imza yetkisine sahip kişilerin oluşturduğu üst yönetim, belirledikleri risklere karşı bir risk yönetimi oluşturarak, iç kontrol sisteminin kurulmasından ve işleyişinden sorumludurlar. Diğer personel ve çalışanlar ise, üst yönetimin belirlediği iç kontrol prosedürlerini izleyerek, bu prosedürleri uygulamaya koyarlar (Melikyan, 2015: 10-11).

İç kontrol, kurumların devamlı değişen çevre koşulları, hizmet alanları ve öncelikleri ile ileride ortaya çıkabilecek tehdit unsuru olan risklerle başa çıkabilmeleri için yönetimi kuvvetlendirir. İç kontrol sisteminin işletmeye diğer faydaları şu şekilde sıralanmaktadır (Derici, 2015: 60):

- İşletme amaç ve hedeflerine etkili ve etkin bir şekilde ulaşılmasını sağlar.
- Yasal düzenlemelere uyumu sağlar.
- İşletmenin varlıklarının korunması sağlar.
- Yanlışlık ve karışıklıkları önler, minimize eder ve/ veya azaltır.
- Eksiksiz ve doğru kayıt yapılmasını sağlar.

- Zamanında ve güvenilir mali raporlama sağlar.

1.2. İç Kontrol Sisteminin İlkeleri

Genel olarak iç kontrol sistemi ilkeleri şu kavramları esas almaktadır (Yaman, 2008: 4):

- İç kontrol sistemi yönetim sorumluluğunda olmalıdır.
- İç kontrol sistemine risk esasına dayalıdır.
- İç kontrol sistemi yönetimin sorumluluğunda olmasına rağmen personellerin desteğiyle etkin olarak işleyebilir. Bu da “ortak sorumluluk esası” kavramını ortaya çıkarmaktadır.

- İç kontrol sisteminin kapsamı belirlenmelidir.
- İç kontrol sistemi sürekli gözden geçirme ile etkin bir sistem haline gelir.
- İç kontrol sisteminde iyi mali yönetim ilkeleri esas alınmalıdır.
- İç kontrol sistemi mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmelidir.
- İç kontrol sistemi saydam olmalıdır. Faaliyetlerin her aşamasında gerekli tüm konularda çalışanlar ve yönetim iletişim halinde olmalıdır.
- İç kontrol sisteminin temel özelliği hesap verebilme sorumluluğudur.

Etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması için, iç kontrol sistemi kurulurken ve uygulanırken iç kontrol sisteminin ilkeleri dikkate alınmalıdır. Etkin bir iç kontrol sistemi için aşağıdaki koşullar sağlanmalıdır. (Melikyan, 2015: 7):

- İç kontrol tam ve sürekli olmalıdır.
- İç kontrol işletmenin tüm fonksiyonları ile ilgili olmalıdır.
- İç kontrol, bir amaca hizmet etmeli ve amaca ulaşmak isteyen kişinin hayal gücü ve yetenekleri kullanılarak uygulanmalıdır.

Yukarıda sözü edilen koşullar iç kontrol sistemi ilkeleri dikkat alınarak sağlanabilir. Bu ilkeler; görevlerin ayrılığı, yetkilendirme, uygun bir belgeleme ve muhasebe kayıt düzeninin varlığı, fiziksel koruma ve bağımsız mutabakattan oluşmaktadır (Güven, 2008: 31).

- **Görevlerin Ayrılığı İlkesi:** Bu ilke faaliyetlerden tek bir kişinin sorumlu tutulması yerine, farklı faaliyetlerin farklı kişiler tarafından sorumlu tutulması esasına dayanmaktadır. Bu ilke de esas amaç, faaliyetlerden tek bir kişinin sorumlu tutulması halinde işletmede meydana gelebilecek işlem karışıklıklarını gidermektir. Görevlerin ayrılığı ilkesi, işletme büyüklüğünden etkilenen bir ilkedir. Özellikle KOBİ'ler olarak nitelendirdiğimiz küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde farklı kişilere sorumluluklar yüklenmesi, işletmede maliyet problemlerini ortaya çıkarabilmektedir (Aydoğdu, 2013: 57-58). Görevlerin dağılımı, faaliyetin fiili olarak yapılması, faaliyeti kaydetme ve varlığı koruma görevi şeklinde yapılabilir (Bozkurt, 2006: 128).

- **Yetkilendirme İlkesi:** Her faaliyetin yetkilendirilmesini ve yetkili kişiler tarafından uygulanması gerektiğini ifade eden yetkilendirme ilkesi, genel ve özel nitelikli yetkilendirme olarak iki grupta incelenmektedir. Bu ilke, kıymet hareketlerinin kapsamındadır. (Kızıltuğ, 2015: 28).

- **Uygun Bir Belgeleme ve Muhasebe Kayıt Düzeninin Varlığı İlkesi:** Faaliyetlere ilişkin belgeler ile muhasebe kayıtları, söz konusu faaliyetleri destekleyecek kanıtlar olduğundan uygun koşullarda saklanması gerekmektedir. Söz konusu belgeler işletmelerin kontrol sisteminin sağlanabilmesi ve muhasebe kayıt düzeninin doğru bir şekilde yapıldığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır (Kızıltuğ, 2015: 29).

- **Fiziki Koruma İlkesi:** Bu ilke varlıkların ve muhasebe kayıtlarının, herhangi bir olumsuz duruma karşı uygun koşullarda saklanması gerektiğini ifade eder (Aydoğdu, 2013: 58).

- **Bağımsız Mutabakat İlkesi:** Bağımsız mutabakat, iç kontrol yapısı elemanlarının uygun bir şekilde çalıştırılıp çalıştırılmadığının tespit edilmesi için, mutabakat sonucu ortaya çıkarılan uyumsuzlukların yönetime sunulması bakımından zorunludur.

1.3. İç Kontrol Sisteminin Amaçları

İç kontrol sisteminin amaçları üç sınıfta gruplandırılmıştır. Bunlar; temel amaçları, genel amaçları ve özel amaçları şeklinde sıralanmaktadır.

1.3.1. İç Kontrol Sisteminin Temel Amaçları

- **İşletmenin Varlıklarını Korumak:** İşletmelerin hedeflerine ulaşmasında etkili olan faktörlerden biri işletmenin varlıklarını korumaktır. Etkin bir iç kontrol sistemi

vasıtası ile işletme varlıklarındaki kayıp ve yolsuzlukları engelleyebilmekte veya bu kayıplara neden olacak olumsuz olayları öngörerek, önlemler alabilmektedir (Şentürk, 2015: 7- 8).

- **Muhasebe Verilerinin Doğruluğunu ve Güvenilirliğini Sağlamak:** İşletmeler kendilerine finansman sunan yatırımcılara ya da yasal olarak finansal bilgi sunma zorunluluğu olan kurum ve kuruluşlara işletmenin faaliyetleri hakkında bilgi sağlamak üzere tablolar hazırlarlar. Bu tablolar işletmelerin güvenilirliğini arttıracak gibi, yatırımcılara yatırım kararı noktasında işletme yöneticilerine ise işletmeye yön verme noktasında doğru ve net bilgilerden oluşmalıdır (Demir, 2012: 58).

- **İşletme Faaliyetlerinin Etkinliğini ve Verimliliğini Artırmak:** İşletme faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği artırılarak, işletmeler uzun vadedeki amaçlarına ulaşmayı hedeflemektedirler. Bir işletmenin faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği hedeflerine ne oranda yaklaştığı ile ölçülür. Yani işletme etkinlik ve verimlilik ile hedeflerine ulaşmayı amaçlarken, aynı zamanda hedeflerine ne derece yaklaştığının bir ölçütü olarak etkinlik ve verimliliği kullanmaktadır (Şentürk, 2015: 8-9).

- **İşletme Faaliyetlerinin Yönetim Politikalarına, Planlara ve Yasalara Uygunluğunu Sağlamak:** Yönetim amaç ve hedeflerine ulaşmak için belirli politikalar belirler ve planlar yapar. Personelin, yönetimi belirlediği bu kurallara, çalışma prosedürüne ne derece uyduğunu belirlemek üzere iç kontrole ihtiyaç duyulmaktadır. (Türedi, 2012: 28).

İşletme faaliyetlerinin yürütülmesinde, yasalara uygunluğu sağlamak her ne kadar yönetimin sorumluluğunda olsa da, bir noktada bu yönetim tarafından personele indirgenir. Yasalara uygunluğun sağlanabilmesi için personelin de yönetim kadar bu ölçütleri benimsemesi ve faaliyetlerini bu sınırdaki gerçekleştirilmesi gerekir (Melikyan, 2015: 18).

1.3.2. İç Kontrol Sisteminin Genel Amaçları

Muhasebe kontrol sisteminin betimlenmesinde faaliyetlere ve varlıklar hakkında ki kontrol amaçları şunlardır (Melikyan, 2015: 14):

- Faaliyetler, yönetimin belirlediği yetki dağıtımını dikkate alınarak yürütülmelidir.
- Faaliyetler genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun, doğru, net ve anlaşılır olarak gerçekleştirilmeli ve gerektiğinde hesap verme yükümlülüğüne uygun olacak şekilde kaydedilmelidir.

- Varlıklara ve faaliyetlere ilişkin belgelere ulaşım yetki dahilinde sınırlandırılmalıdır.

- Karşılaştırmalardan doğan farklar belirlenmeli, bu farklar hakkında gerekli soruşturma yapılmalıdır.

1.3.3. İç Kontrol Sisteminin Özel Amaçları

Genel kontrol amaçları, bir işletmenin belli faaliyet gruplarını yürütmek için şart kontrol usul ve metotlarına sahip olup olmadığının göz önünde bulundurulmasında genel bir bakış açısı oluşturur. Belirli bir faaliyet grubunu yürütmek için, genel kontrol amaçlarına paralel olarak özel kontrol amaçlarının belirlenmesi gerekir. Özel kontrol amaçlarını belirlemeden önce, faaliyet gruplarını bölümler düzeyinde işletme fonksiyonlarına göre, finansal tablolar sınıflamasına göre veya faaliyet döngülerine göre sınıflandırmak gerekir. İkinci olarak, faaliyetlerin sınıflandırılmasıyla ilişkili olarak genel kontrol amaçları doğrultusunda özel kontrol amaçları oluşturulur. Son olarak, özel kontrol amaçlarının gerçekleşmesini sağlayacak kontrol usul ve yöntemleri belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Özel kontrol amaçlarının oluşturulmasında ki esas amaç, genel kontrol amaçlarını desteklemek ve genel kontrol amaçlarına ulaşmayı sağlamaktır (Güven, 2008: 22).

Örnek olarak, kredili satış faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili özel kontrol amaçları şöyle özetlenebilir (Kepekçi, 1982: 65):

- **Geçerlilik:** Kredili satış kayıtları işletmenin gerçek kredili satışlarını göstermelidir. Satılan bir malın iletilmesinde müşteriye tanınan kredi sınırları geçilmemelidir.

- **Tam olma:** İşletmede iletilen tüm malların iletim belgesi, fatura gibi belgelerin hepsi işleme alınmalı ve eksik olmamalıdır.

- **Kayıtların Uygunluğu:** Faaliyetlere ilişkin tutar ve miktarlar belgelendirilerek, doğru bir şekilde kaydedilmelidir. Bunun yanı sıra bu faaliyetler kaydedilirken, zaman esas alınarak ilgili hesaba kaydedilmelidir.

Muhasebeyi “mali vasıflı işlemlerin ve olayları para ile ifade edilmiş şekilde kayda geçirme, gruplandırma, kısaca rapor etme ve sonuçları yorumlama bilim sanatıdır” şeklinde tanımlayan Sevilengül (2016), kayıtlara uygunluk esasını nitekim belirtmiştir (Sevilengül,

2016: 3-4). Bu tanımdan hareketle kayıtlara uygunluk için faaliyetler, mali açıdan, faaliyet grubu ve zaman açısından sınıflandırılmalı, özetlenmeli ve değerlendirilmelidir.

- **Varlıkları Koruma:** Müşteri ve stok kartları özel yerlerde muhafaza edilmelidir. Nitekim yetkilendirme esasına dayalı olarak, muhafaza işlemi için diğer faaliyetlerden farklı bir kişiye yetki verilmelidir. Bu varlıklara erişim yetki dahilinde kişilerle sınırlandırılmalıdır.

- **Mutabakat:** Belgeler satış kayıtlarıyla; müşteri kartları ticari alacaklar ana hesabıyla; kayıtlarla ilgisi olmayan bir kişi tarafından karşılaştırılmalıdır.

1.4. İç Kontrol Sisteminde Kontrol Türleri

İç kontrol sisteminde kontroller yönetsel kontroller ve muhasebe kontrolleri olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

1.4.1. Yönetsel Kontroller

Yönetsel kontroller, mali kayıtlar ile dolaylı, fakat işletme faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliğini ve yönetim politikalarına bağlılığı artırma ile doğrudan ilgili olan tüm yöntem ve prosedürlerin belirlenmesini ve organizasyon planını kapsamaktadır (Demir, 2012: 38). Yönetsel kontroller genel yapısı itibari ile istatistiksel analizler, zaman ve hareket araştırmaları, başarı raporları, iş gören eğitim programları ve kalite kontrolleri gibi kontrolleri içerir (Kızıltuğ, 2015: 18).

İyi bir iç kontrol yapısının kurulup yürütülmesinde yönetimin ulaşmayı umduğu amaçlar başlıca dört grupta incelenmektedir. Bunlar (Güven, 2008: 24):

- **Güvenilir bilgi sağlanması:** İç kontrol sisteminin genel ilkelerinden olan saydamlık ilkesi ilişkili bu amaç ile yönetim, zamanında ve güvenilir bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Etkin bir iç kontrol sisteminin varlığıyla iletişim, hızlı ve daha düşük maliyetlerle gerçekleştirilebilmektedir.

- **İşletme varlıklarının ve kayıtlarının korunması:** İşletmenin varlıklarının ve kayıtlarının korunması, işletmeye etkin ve verimli çalışma sistemi sağlayacağı gibi uzun vadede gerçekleştirmek istediği amaçlara ulaşmada yardımcı olacaktır.

- **Verimliliğin artırılması:** İşletmenin üretim sürecinde ortaya çıkabilecek aksaklıkları öngörmesi ve bunlar için önlemler alması, üretimin hızlı ve verimli olmasını sağlayacaktır.

- **Belirlenmiş politikalara bağlılığı özendirme:** Her işletme belirli bir yönetim politikası ve plana göre faaliyet göstermektedir. Yönetim tarafından belirlenen bu faaliyetlere personelin uyum süreci kontrol ile takip edilmektedir.

1.4.2. Muhasebe Kontrolleri

Muhasebe kontrolü örgütsel planı, mali kayıtların güvenilirliği ve varlıkların korunması ile ilgili yöntem ve kayıtları kapsar (Kızıltuğ, 2015: 18).

Muhasebe kontrolünün kabul edilebilir seviyede güven sağlanması için aşağıdaki kuralların uygulanması gerekmektedir (Güven, 2008: 25):

- İşlemler, yönetimin yetki dağılımına uygun yürütülmelidir.
- İşlemler, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine veya diğer bir kurala uygun olarak muhasebe raporlarının hazırlanmasını sağlayacak ve varlıklar için hesap verme gerekliliğini yerine getirecek şekilde kaydedilmelidir.
- Varlıkları kullanma hakları yönetim tarafından sınırlandırılmalı ve yönetim bilgisi dâhilinde olmalıdır.
- Varlıkların korunmasına ilişkin belirli aralıklarla karşılaştırmalar yapılmalı, karşılaştırmalardan doğan olumsuz farklar belirlenmeli ve bunun için gerekli prosedür uygulanmalıdır.

Muhasebe kontrolü başlıca üç unsur tarafından belirlenir. Bunlar; varlıkların korunması, finansal verilerin güvenilirliği ve kıymet hareketleri olarak saptanmıştır. Görüldüğü üzere muhasebe kontrolleri doğrudan işletmenin mali hareketleri ve varlıkları ile ilişkilidir (Melikyan, 2015: 22).

İşletme varlıklarının korunması, finansal tabloların zamanında ve doğru düzenlenebilmesi için alınan önlemler veya kurulan sistemler sayesinde yerine getirilir. Muhasebe kontrolünün sağlanıp sağlanmadığı, bu unsurlarda çıkan eksik veya aksaklıkların nereden veya kimden kaynaklandığının bulunabilmesine, düzeltilebilmesine veya önlem alınabilmesine imkan verip vermediğine bakılarak anlaşılmaktadır (Demir, 2012: 38).

1.5. İç Kontrol Sisteminin Bileşenleri

İç kontrol sisteminin kurulmasında faydalanılan COSO raporunda iç kontrolün; kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi-iletişim ve izleme olarak birbiriyle ilişkili beş bileşenden oluştuğu ortaya konulmuştur (Deniz, 2013: 5).

Şekil 1: COSO Piramidi

Kaynak: Derici, 2015: 68

Şekil 1’ de verilen COSO piramidi, iç kontrol sistemi bileşenlerinin birbirleri ile ilişkisini göstermektedir. Kontrol ortamında tüm çalışmalar yapılandırılarak belirlenmektedir. Yine kontrol ortamında riskler belirlenerek kontrol faaliyetleri oluşturulmaktadır. Bilgi ve iletişim kanalları aracılığıyla zamanında bilgi sağlanarak, izleme sürecinin sağlıklı işlemlerini sağlayacaktır (Derici, 2015: 68).

COSO küpünü COSO piramidinden ayıran nokta; COSO piramidi iç kontrol sistemi bileşenlerinin birbirleri ile ilişkisini gösterirken, COSO küpü iç kontrolün bileşenleri ile iç kontrolün amaçları ve işletme faaliyetleriyle ilişkisini göstermektedir. Şekil 2’de yer alan tüm faaliyetler ve birimler, faaliyetlerin etkinliği ve verimliliği, bilgilerin güvenilirliği ve mevzuata uygunluğunu hedeflemektedir (Ceyhan ve Apan, 2014:182).

Şekil 2: COSO Küpü

Kaynak: Ceyhan ve Apan, 2014:182

COSO küpünde iç kontrol hedeflerinin yer almasında, COSO raporu temel olarak alınmıştır. Coso raporuna göre iç kontrol şu şekilde tanımlanmıştır (İbiş ve Çatıkkaş, 2012: 101-102) .“İç kontrol genel olarak bir kuruluşun idaresi , yöneticileri ve diğer çalışanları tarafından yönlendirilen ve aşağıdaki hedeflere ulaşmada yeterli güvence sağlamak üzere tasarlanmış bir süreçtir.”

- Finansal raporlamanın güvenilirliği,
- Faaliyetlerin etkinliği ve verimliliği,
- Yasa ve düzenlemelere uygunluk.

1.5.1. Kontrol Ortamı

Kontrol ortamı, sağladığı nizam ve yapı ile diğer iç kontrol bileşenlerinin yapılandırılmasında temel rol oynar. Kontrol ortamı faktörleri dürüstlük ve etik değerler; çalışanların yetenekliliği; yönetim kurulu veya denetim kurulunun katılması, yönetimin felsefesi ve çalışma şekli; organizasyonel yapı; yönetimin yetki ve sorumluluğu dağıtma ve çalışanları eşgüdümleme ve geliştirme biçimi ile yönetim kurulunun alaka ve yönetimidir (Kulak, 2009: 50).

Bir örgütte kontrol bilincinin oluşması üst yönetime bağlıdır. Nitekim kontrol ortamı, işletmenin üst yöneticilerinin işletmenin iç kontrolü ve önemine ilişkin

yaklaşımlarını yansıtan davranışları, politikaları ve izleklerinden oluşur. Etkin bir iç kontrol sistemi için, diğer iç kontrol sistemi bileşenlerinin temel yapı taşı olan kontrol ortamı iyi bir şekilde hazırlanmalıdır (Özşahin, 2011: 19).

Kontrol ortamının bileşenleri aşağıdaki gibidir (Melikyan, 2015: 40):

- **Dürüstlük ve Etik Değerler:** James Altucher “Dürüstlük bir hatanın başarısızlığa dönüşmesini önlemenin en hızlı yoludur.” sözüyle aslında bu bileşenin önemini vurgulamıştır. Toplumun en küçük yapı taşı olan aile kurumunda gerektirdiği gibi işletmelerde de dürüstlük ve etik kavramlar hem sosyal hem mesleki anlamda başarıya ulaşmada çok büyük bir etkendir.

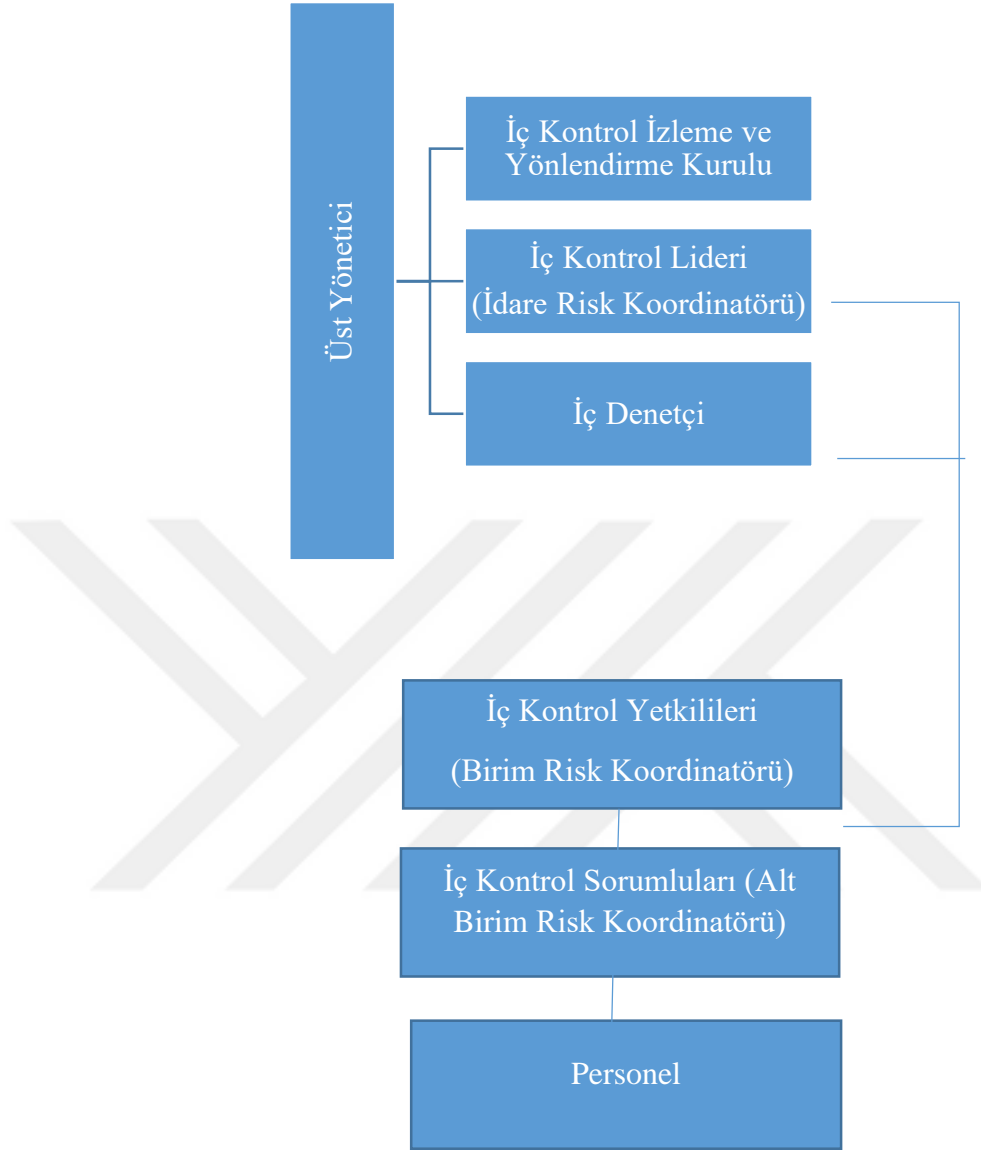
Etkin bir iç kontrol sisteminin gerçekleştirilebilmesi kontrolleri tasarlayanların, yönetenlerin ve denetleyenlerin etik değerlerine ve dürüstlüklerine bağlıdır. Bu amaçla yönetimin kurallara aykırı ya da etik olmayan tutum ve davranışlara yönlendirecek herhangi bir ödül sistemi olmamalıdır. Aynı şekilde bu davranışlara karşı etkin bir ceza sistemi oluşturulmalıdır (Melikyan, 2015: 41).

- **Çalışanların Yetenekleri- Uzmanlığa bağlılık:** Yetenek, bir işin başarılabilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriye sahip olmak şeklinde tanımlanmaktadır. Çalışanların yetenekliliği, belli işler için yönetimin yeteneklilik düzeyini belirlemesini içermektedir. Yönetimin bu bilgi ve becerileri doğru olarak belirlemesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra alanında uzman kişileri kendi bünyesinde tutmak için teşvik edici faaliyetlerde bulunması gerekmektedir (Kulak, 2009: 51).

- **Yönetim Kurulu ve Denetim Komitesinin Katılımı:** Yönetim kurulu ve denetim komitesinin varlığı ve katılımı kontrol ortamını etkileyen diğer bir faktördür. Yönetim kurulu ve denetim komitesi işletmedeki kontrol bilinci oluşturacak ve bu süreci denetleyecek en önemli faktördür. Denetim komitesi yöneticilerden oluşan, işletme yönetimine müdahale edemeyen, yönetim kurumunun bir alt komitesidir (Melikyan, 2015: 42).

Bir iç kontrol sisteminin hiyerarşi sistemi Şekil 3’ de verildiği şekildedir.

Şekil 3: İç Kontrol Sistemi Hiyerarşisi

Kaynak: Derici, 2015: 84

- **Yönetimin Felsefesi ve Hayat Tarzı:** Yönetim felsefesi ve çalışma tarzı, onaylayabilir iş risklerinin saptanmasına ve işletmenin yönetim şeklinin belirlenmesine etki etmektedir. İç kontrol sürecini yönetim felsefesi başlatır ve aynı şekilde sona erdirir (Özşahin, 2011: 22).
- **Örgütsel Yapı:** Etkin bir örgüt yapısı kontrol ortamına, yönlendirme, kontrol ve planlamaya verdiği önemle fayda sağlar. Örgütsel bir yapıda görev, sorumluluk ve yetki

dağılımları belirlenmelidir. Bu işlem iç kontrol sürecinin akışını hızlandırarak, etkinliğini arttıracaktır (Kızıltuğ, 2015: 22).

- **Yetki ve Sorumlulukların Dağıtımı:** Bu bileşen yetki ve sorumlulukların nasıl dağıtılacağını içermektedir. İşletme hedeflerini çalışanların anlamasını sağlayarak, nasıl katkı sağlayabileceklerini ifade etmek ve sorumluluklarının belirlenmesi gerekmektedir (Melikyan, 2015: 44).

1.5.2. Risk Değerlendirmesi

Açık hedefler belirlendikten ve etkin bir kontrol ortamı sağlandıktan sonra, işletme amaç ve hedeflerine ulaşmada karşılaşılan risklerin değerlendirilmesi ve bu risklere karşı uygun önlemlerin alınması için zemin oluşturması amacıyla risk değerlendirme yapılır (Kızıltuğ, 2015: 24).

Risk değerlendirme, kurum hedeflerine ulaşmayı engelleyebilecek her türlü riskin tespit edilmesi, bu riskleri analiz etme ve uygun çözümlerin bulunması sürecidir (Akyel, 2010: 87).

İç kontrolde riskler, aşağıdaki durumlardan kaynaklanabilir: (Gencer, 2014: 55).

- İş çevresinde meydana gelen değişiklikler
- Yeni personel alınması
- Bilgi sisteminin revizyonu veya değiştirilmesi
- Hızlı büyüme
- Yeni teknik bilgi satın alma veya geliştirme
- Yeni ürünler veya işler
- İşletmenin yeniden yapılanması
- Dış faaliyetler
- Yeni muhasebe ilkelerinin kabul edilmesi veya değiştirilmesi

Risk değerlendirme süreci, denetçinin doğal risk ve kontrol risklerini değerlendirmesinden farklı olarak, işletmenin amaçlarına yönelik risklerin tanımlanması, analiz edilmesi ve yönetiminden oluşur (Melikyan, 2015: 47). Kontrol riskleri işletmelerde farklı şekillerde

ortaya çıkmaktadır. Şekil 4’ te görüldüğü üzere bu riskler altı grupta incelenmektedir (Aydoğdu, 2013: 48).

Şekil 4: Kontrol Riskleri

Kaynak: Aydoğdu, 2013: 48-50

Risk değerlendirme üç aşamadan oluşmaktadır (Kızıltuğ, 2015: 24-25):

1. Riskin etkilerinin tahmini.
2. Riskin ortaya çıkma olasılığının ve sıklığının belirlenmesi.
3. Riskin yönetimi, önlemlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi.

1.5.3. Kontrol Faaliyetleri

Kontrol faaliyetleri, işletmenin amaçlarına ulaşmak için önünde engel teşkil eden risklere karşı önleyici politika ve prosedürlerin uygulanma süreci olarak tanımlanmaktadır (Özşahin, 2011: 27). Kontrol faaliyetleri dört grupta incelenmektedir (Eldemir, 2015: 40-41).

- **Önleyici Kontroller:** İstenmeyen olayların önlenmesini sağlamak amacı ile alınan tedbirlerdir.
- **Saptayıcı Kontroller:** Yapılan bir yanlışlık veya hilenin nerede, ne zaman, kimin tarafından yapıldığını kolayca belirlemeye yönelik tedbirlerdir.

- **Yönlendirici Kontroller:** Personelin belirli hedeflere yönlendirilmesi, üst yönetimin isteklerinin alt kademelere iletilmesini sağlayıcı, onları yönlendirici tedbirlerdir.

- **Telafi Edici (Tamamlayıcı) Kontroller:** Aksayan veya stratejik konularda yönetimin bizzat işe karışması, ek örgüt birimleri kurulması gibi önlemlerdir.

Kontrol faaliyetleri çeşitli hedefleri gerçekleştirmek için çeşitli örgütsel ve fonksiyonel düzeylerde uygulanır. Bu faaliyetler aşağıdaki gibidir (Melikyan, 2015: 51):

- Yetkilendirme,
- Görevlerin ayrımı,
- Güvence altına alma,
- Varlık izlenebilirliği.

1.5.4. Bilgi ve İletişim

İç kontrol sisteminin bütün kademelerinde zamanında ve güvenilir bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Personelin sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için iç kontrolle ilgili bilgiler, kaydedilmeli, gruplandırılmalı ve personele ilan edilmelidir (Eldemir, 2015: 41). Etkili bir kontrolü sağlayacak kaliteli bir bilgi şu özellikleri taşımalıdır (Melikyan, 2015: 56):

- Uygun bilgi bulunmalıdır.
- Bilgi, zamanında elde edilmelidir.
- Bilgi güncel olmalıdır.
- Bilgi doğru ve güvenilir olmalıdır.
- Bilgi ulaşılabilir olmalıdır.

İletişim ise, hiyerarşik sisteme uygun üst yönetimden personele doğru bilgilendirme, izleme, karar alma, takdir ve ödüllendirme; personelden üst yönetime doğru bilgi ve değerlendirme şeklinde yürütülmelidir (Derici, 2015: 87).

1.5.5. İzleme

İzleme, bir sistemin olmazsa olmazıdır. İzleme süreci, risklerdeki değişimleri ve kontrol faaliyetlerini raporlama, iç kontrol sistemini değerlendirme ve etkinliğin ölçümünü içermektedir. İzleme iki şekilde yapılmaktadır (Derici, 2015: 88):

- Sürekli izleme
- Münferit İzleme

1.6. İç Kontrol Sisteminin Nitelikleri Ve Sınırları

Yukarıdaki bilgilerden hareketle iç kontrol sisteminin nitelikleri aşağıdaki gibidir (Akyel, 2010: 85-86):

- İç kontrol sistemi bir ihtiyaçtır.
- İç kontrol sistemi işletmenin her faaliyetini kapsamaktadır.
- İç kontrol sistemi bütünlüycü bir prosestir.
- İç kontrol sistemi hedeflere ulaşmayı kolaylaştırır.
- İç kontrol sisteminde hedefler ile iç kontrol bileşenlerinin ilişkisi çok yoğundur.
- İç kontrol sistemi riskleri karşılamak için yeterli güvence sağlar.
- İç kontrolün etkinliği ile ilgili kısıtlamalar vardır.
- İç kontrol sistemi yönetim ve diğer personel tarafından hayata geçirilir.

İç kontrol sisteminin sınırları şu şekilde sıralanabilir (Derici, 2015: 90):

- İç kontrol sistemi, yönetime sadece makul bir güvence sağlar.
- İç kontrol sistemi, kötü bir yönetimi iyi bir yönetime dönüştüremez.
- İç kontrol sistemi hedeflere ulaşmayı kolaylaştırır. Bunun yanı sıra, iç kontrol sisteminin yanlış programlanması ve istenilen şekilde uygulanmaması riski her zaman ihtimaller dahilindedir.
- İç kontrol sistemi kaynak kısıtlamalarından dolayı sekteye uğrayabilir.

- Örgütsel yapıdaki değişiklik ve yönetimin tutum ve davranışları iç kontrol sisteminin etkinliğini ve sistemi uygulayan personeli etkiler.

1.7. İç Kontrol Sistemine İlişkin Düzenlemeler

Bu bölümde, iç kontrol sistemine ilişkin yapılan düzenlemelere genel hatlarıyla değinilecektir.

1.7.1. COSO Tarafından Yapılan Düzenlemeler

COSO komitesi, iç kontrol sistemini incelemek üzere IIA, AICPA, Amerikan Muhasebe Birliği ve Amerika Muhasebeciler Yönetim Enstitüsü destekleri ile kurulan bir komitedir. COSO, 1992 yılında “İç Kontrol Bütünleşik Temel Yapı” isimli yayınıyla, iç kontrol sistemini açıklamış ve iç kontrol sisteminin iyileştirilmesi için neler yapılması gerektiğini açıklamıştır. Bu rapora göre iç kontrol sistemi beş temel unsurdan oluşmaktadır. Bunlar (Deniz, 2013: 8):

- Kontrol ortamı,
- Kontrol faaliyetleri,
- Risk Değerleme,
- Bilgi ve İletişim,
- İzleme.

COSO'nun yayınladığı iç kontrol raporunda sunulan bu beş unsur, yine aynı raporda yönetimden ayrılmaz bir bütün olarak açıklanmıştır. Geniş bir kapsama sahip olması ve etkili olması, iç kontrolün temel ilkelerini de ele alması nedeniyle COSO iç kontrol raporu kabul görmüş bir rapordur (Kulak, 2009: 46).

1.7.2. INTOSAI Tarafından Yapılan Düzenlemeler

INTOSAI tarafından iç kontrol sistemine ilişkin yapılan düzenlemeler “Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi” adı altında Brüksel’de ki bir kongrede kabul edilmiştir (Deniz, 2013: 9). Bu düzenlemeler, kurumların iç kontrol sistemini oluştururken izlemeleri gereken yol ve yöntemleri sunan minimum standart olarak görülebilir. INTOSAI tarafından yapılan düzenlemelere göre iç kontrol sistemi genel ve ayrıntılı standartlar olarak ikiye ayrılmıştır. Yeterli güvence, destekleyici tutum, dürüstlük ve yeterlilik, kontrol hedefleri, kontrol gözetimi genel standartları oluştururken; belgeleme, gözetim, kaynaklara

ulaşma, sorumluluk standartları ise ayrıntılı standartları oluşturmaktadır (Derici, 2015: 167-168).

1.7.3. Sarbanes Oxley Yasaları

şeffaf ve güvenilir finansal raporlama, kurumsal yönetimi geliştirmek, iç kontrol sisteminin etkinliği sağlamak ve etik davranış ilkelerinin iş hayatında uygulanmasını sağlamak amacıyla, ABD ve Avrupa'da gerçekteşmiş muhasebe ve denetim skandallarının olumsuz etkileri ile imzalanmıştır (Eldemir, 2015: 31).

1.7.4. Kamu İç Kontrol Standartları

Uluslararası standartları temel alan bu standartlar, iç kontrol sistemi bileşenleri kapsamında oluşturulmuştur. Kamu iç kontrol standartları şu şekilde sıralanmaktadır (Derici, 2015: 156-166):

Kontrol Ortamı Standartları: Kontrol ortamı standartları, davranışları yönlendirmede uygulanması gereken etik değerler ve dürüşlük ilkeleri, organizasyonun amacı, organizasyon yapısı ve görevlere ilişkin ilkeler, personelin yeterliliği ve performansının değerlendirilmesine yönelik ilkeler ve yetki devrine yönelik ilkeler ele alınmıştır.

Risk Değerlendirme Standartları: Kurumun amaç ve hedeflerine ulaşmasında engel teşkil edebilecek her türlü riskin tespiti, analizi ve değerlendirilmesi sürecini ele almaktadır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları: Kontrol stratejilerinin ve yöntemlerinin oluşturulması ve uygulanması, faaliyetlere ilişkin süreçlerin tanımlanması ve değerlendirilmesi, görevler ayrılığı ilkesine ilişkin esaslar, hiyerarşik yönetimin sağlanması, faaliyetlerin devamlılığının sağlanması ve bilgi sistemleri kontrollerini kapsayan standartlardır.

Bilgi ve İletişim Standartları: İşletmenin her aşamasında zamanında ve güvenilir bilgi akışın şeffaf raporlama sistemini ve hata, usulsüzlük ve yolsuzlukların bildirilmesine ilişkin esaslar bu standartta ele alınmaktadır.

İzleme standartları: İç kontrolün değerlendirmesi ve iç denetim standartlarından oluşan bu standart, iç kontrol sisteminin etkinliğinin değerlendirilmesi üzerine kuruludur.

Yukarıda görüldüğü üzere Kamu İç kontrol Standartları, uluslararası standartlar ve düzenlemeler çerçevesinde oluşturulduğundan genel ve kapsayıcı bir niteliktedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. RISK KAVRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

2.1. Risk Kavramının Tanımı Ve Önemi

Riskler toplumun en küçük yapı taşı olan aile kurumu da dahil olmak üzere kurumlar ve işletmelerin sürekli karşı karşıya kaldığı olumsuz durumlardır. İşletmelerde olduğu gibi bireyler de hayatta sonuçlarını tahmin edemediği bazı olaylarla karşılaşır. Bu olumsuzluklarla karşılaşılmasının bir nedeni de gelecek hakkında kesin bir bilgiye sahip olunamamasıdır. Bu belirsizlik ortamı kişi, kurum ve işletmelerin maruz kaldığı risklerin temel nedenini oluşturmaktadır (Yarız, 2012: 5).

Risk, gelecekte gerçekleşmesi olası negatif etki yaratan olaylar bütünü olarak tanımlanabilir (Göğüş, 2012: 17). Finansal açıdan risk ise, beklenen getirinin elde edilememesi olasılığı olarak ifade edilebilir (Altay, 2015: 1). Sigortacılık alanında risk; kayıp tehlikesinin varlığı, kayıp olasılığı, belirsizlik, gerçekleşen sonuçlar ile beklenen sonuçlar arasında farklar oluşması olasılığı, beklenen durumdan başka herhangi bir durumun ortaya çıkması ihtimali olarak tanımlanmaktadır (Emhan, 2009: 210).

Bankacılıkta risk; kredi verilişlerinde veya taahhüt tahsili girişimlerinde ya da yerine getirilmesinde başarısızlık olasılığı olarak tanımlanmaktadır (Emhan, 2009: 210). Bankacılıkta risk yönetimi alınan risk, tahsis edilen sermaye ve beklenen getiri olmak üzere, aralarında doğrusal ilişki bulunan üç olgudan oluşmaktadır. Ne kadar getiri varsa o kadar risk söz konusudur. Alınan risk kavramı ise bu üç olgu arasında ayrı bir önem taşımaktadır. Bu kavramın önem kazanmasının nedeni, riskin analizi ve yönetiminde daha doğru hesaplamalar yaparak sermaye tutarını doğrudan etkilemesinden gelmektedir (Yarız, 2012: 4).

Bankacılık açısından riskler sistemin doğası gereği olduğu kabul edilmiş, ancak risklerin önlenememesi hali para ve sermaye piyasaları ile birlikte bankacılık sistemini olumsuz etkilemektedir. Küreselleşmenin getirdiği olumsuz etkiler, teknolojik gelişmeler, finansal ürünlerin çeşitliliği ve karmaşıklığı, artan rekabet ortamı ile birlikte azalan kar marjları gibi unsurların etkisiyle kurumları daha riskli durumlara sürüklemektedir (Aslan, 2014: 5).

2.2. Kurumsal Risk Yönetimi

Risk yönetimi, işletmeler için fırsat oluşturacak olayların belirlenerek değerlendirilmesi ve işletmelere tehdit oluşturacak risklerin belirlenerek bu risklerin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik faaliyetlerin planlaması ve denetlenmesi sürecidir (Akkaya, 2011: 55). Kurumsal risk yönetimi ise, bir kurumun amaçlarına ulaşmasını etkileyen fırsatları ve tehditleri belirlemek, değerlendirmek, bu fırsat ve tehditlere karşı tutumları belirlemek, bunların raporlanmasını kapsayan yapılandırılmış planlı ve sürekli bir süreçtir (Bozkurt, 2010: 19). Her ne kadar kurumsal risk yönetimi ile iç kontrol sistemi özellikle ilk aşamada ayrı yapılandırılırsa da kurumsal risk yönetimi, iç kontrol sisteminin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Derici, 2015: 3).

2.2.1. Kurumsal Risk Yönetiminin Faydaları

Kurumsal risk yönetimi temelde iç kontrol sistemi gibi kurumun misyon ve hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olur. Diğer faydaları şu şekilde sıralanabilir (Derici, 2015: 10-11):

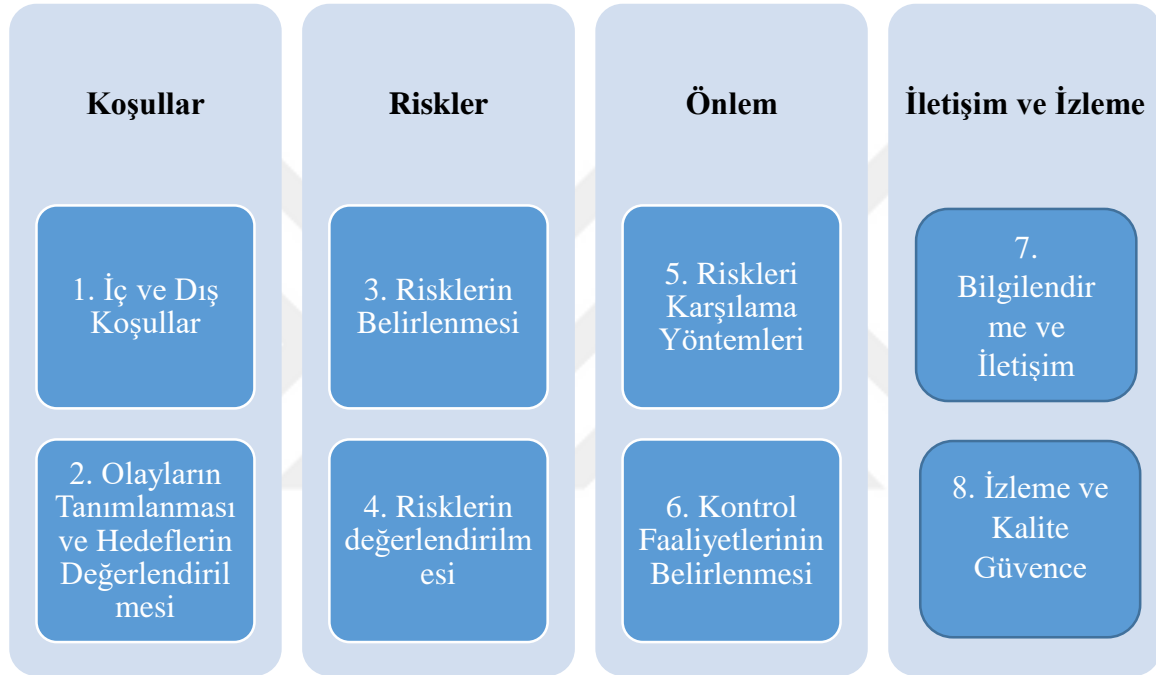
- Kamuoyunda kurum imajını güçlendirir.
- Kurumun karşılaşılabileceği risklerin olumsuz seviyelerini minimize ederek kurumu korur.
- Belirlenen risklere ve bu riskler için uygulanan kontroller arasında fayda-maliyet dengesi sağlar.
- Yönetim kararlarının etkin ve hızlı olmasını sağlar.
- Kaynak tahsisinde etkinliği arttıracak gibi, aynı zamanda kaynak israfında azalmalar sağlar.
- Zaman tasarrufu sağlar.

2.2.2. Kurumsal Risk Yönetimi Süreci

Genel yapısı itibari ile kurumsal risk yönetimi yapısının süreci, diğer yönetim süreçleri ile örtüşmektedir. Kurumsal risk yönetiminin ilk aşaması, iç ve dış koşulların incelenmesine dayanmaktadır. Bu aşamada, kurum içi ve kurum dışı, kurum faaliyetlerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek tüm unsurlar analiz edilmelidir. Gerekli veriler elde edildikten sonra olaylar tanımlanarak, hedefler değerlendirilir. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken unsur, kurum misyon ve hedeflerinin göz ardı edilmemesi gerektiğidir. Üçüncü

olarak riskler belirlenir. Ardından belirlenen riskler değerlendirilir ve bu riskler için karşılama yöntemleri oluşturulur. Karşılama yöntemleri, risk karşısında nasıl bir tutum izleneceğinin belirlenmesidir. Altıncı aşamada belirlenen risklere karşı kontrol faaliyetleri belirlenmelidir. Tüm bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için kurumun etkin bir bilgi ağı ve iletişim sürecinin olması gerekir. Son olarak süreç gözlemlenerek etkinliği kontrol edilmelidir (Derici, 2015: 12). Şekil 5'te kurumsal risk yönetimi sürecinin kolay anlaşılması amacıyla gruplandırılarak yer verilmiştir.

Şekil 5: Kurumsal Risk Yönetimi Süreci

Kaynak: Derici, 2015: 12

2.3. Bankalarda Risk Yönetimi

Bankacılıkta risklerin artmasıyla beraber, risk yönetimi önem kazanmıştır. Risklerin etkilerinin minimize edilmesi adına yapılan çalışmalar sonucu Basel süreci ortaya çıkmıştır. Basel sürecini ve bu süreçteki düzenlemeleri desteklemek adına öncelikle risk yönetimi sürecine değinilecektir.

2.3.1. Risk Yönetimi Süreci

Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik 38. madde belirtildiği üzere risk yönetimi faaliyetleri; risk ölçümü, risklerin izlenmesi, risklerin kontrolü ve raporlanması faaliyetlerinden oluşur (Özyurt, 2014: 84).

Göğüş (2012), risk yönetim sürecini dört aşamada incelemiştir. Bu aşamalar (Göğüş, 2012: 22);

1. Risklerin tespiti,
2. Risklerin değerlendirilmesi,
3. Risklerin yönetilmesi,
4. Risklerin Kontrolü.

Risk yönetimi sürecinin sağlıklı işlemindeki en önemli nokta, risklerin tespitidir. Etkin bir risk yönetimi süreci için riskler doğru bir şekilde tanımlanmalıdır (Göğüş, 2012: 22-23). Bu aşama tamamlandıktan sonra risk ölçümü olarak da adlandırılan risk değerlendirme aşamasına geçilir. Risk değerlendirme aşamasında, riskler kurumlara verecek etki düzeylerine göre yani önemliliklerine göre sıralanır (Emhan, 2009: 214). Risklerin yönetimi aşamasında, risklerin kuruma olumsuz etkilerini minimize etmek amacıyla izlenecek yol ve yöntemler belirlenir. Son olarak risklerin belirlenen etkileri ile alınan önlemlerden sonraki etkileri karşılaştırılarak risklerin kontrolü sağlanır (Göğüş, 2012: 23).

2.3.2. Basel Süreci

Basel süreci Basel I, Basel II, 1996 Düzenlemesi ve Basel IV olmak üzere dört grupta incelenmektedir. Genel bir fikir oluşturmak adına Tablo 1’de Basel düzenlemeleri ve içerikleri özet halinde sunulmuştur (Aslan, 2014: 8-9).

Tablo 1: Basel Düzenlemeleri ve İçerikleri

Tarih	Konu	İçerik
1988	Basel I (Sermaye Uzlaşısı - Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması)	Sermaye yeterliliklerinin hesaplamasında uluslararası standartların belirlenerek yeknesaklığın sağlanması ve haksız rekabetin önlenmesi
1988	Sermaye Yeterliliği ve Standartların Uluslararası Yakınlaştırılması Raporu	Bankacılık sisteminde istikrarın sağlanması
1993	Standart Model Yaklaşımı Tebliği	Piyasa riskine yönelik vade merdiveni tablosu aracılığıyla sermaye ihtiyacının hesaplanması
1996	Dahili Model Yaklaşımı	Piyasa riskine yönelik olarak RMD modelleri kullanılarak içsel sermaye ihtiyacının hesaplanması
1996	Basel I Revizyonu	Basel I uzlaşısındaki sermaye yeterlilik hesaplamalarında piyasa riskinin dahil edilmesi

Tablo 1 (Devamı)

Tarih	Konu	İçerik
1997	Etkin Bankacılık Gözetim ve Denetiminin Temel Prensipleri	Bankacılık düzenleme, denetim ve gözetiminin uluslararası standartlarının belirlenmesi
1999	Sermaye Yeterliliği Yeni Çerçevesi Taslağı	Asgari sermaye yeterliliği, bankacılık otoritesinin denetimi ve piyasa disiplinden oluşan üçlü yapısal blok ile güvenilir ve sağlam bankacılık uygulamalarının desteklenmesi ve şeffaflık düzeyinin artırılması
2001	Basel II (Yeni Sermaye Uzlaşısı)	Asgari sermaye yeterliliği hesaplamalarına operasyonel riskin dahil edilmesi, kredi risk ölçümünde standart ve içsel derecelendirme yaklaşımlarının kullanılmasının öngörülmesi
2006	Basel II Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması	İstikrarlı ve sağlıklı bir finansal sistem için sermaye yeterliliğinin, iç kontrol, etkin denetim, gözetim ve piyasa disiplini ile desteklenmesi
2009	Basel II Piyasa Riski Çerçevesinde Değişiklikler	Karmaşık alım satım faaliyetlerinin kredi riskine yönelik ilave sermaye ihtiyacı ve RMD uygulamasına yönelik yeniliklerin yapılması
2009	Alım Satım Hesaplamalarında Bulunan Artırıcı Risk için Sermaye Hesaplamasına Yönelik Rehber Doküman	
2009	Basel II Yapısının Güçlendirilmesi	Menkul kıymetleştirmeler ve yeniden menkul kıymetleştirmeler ile ilgili değişiklikler yapılması
2009	Bankacılık Sektörünün Dayanıklılığının Güçlendirilmesi	Bankacılık sektörünün dayanıklılığının artırılması amacıyla global düzeyde sermaye ve likidite düzenlemelerinin revize edilmesi
2010	Ters Döngüsel Sermaye Tamponuna Yönelik Öneri Metni	Aşırı kredi büyümesi bulunan dönemlerde ilave sermaye tutulmasını sağlayan yaklaşımların vurgulanması
2010	Operasyonel Risklerin Yönetimi ve Denetimine Yönelik İstisare İlkeleri	Operasyonel risklere ilişkin yönetim ve denetim ilkelerinin belirlenmesi ve Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımında yer alan hususların değerlendirilmesi
2010	Operasyonel Risk-Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımına Yönelik Denetim İlkeleri	
2010	Karşı Taraf Kredi Riski Modellerinin Geriye Dönük Test için İstisare İlkeleri	Karşı taraf kredi riskinin hesaplamasına ilişkin hususlar
2010	Basel III-Likidite Riski Ölçümü, Standartları İzlenmesine İlişkin Doküman	Likidite karşılama oranı ve net istikrarlı fonlama rasyolarının hesaplanması
2010	Basel III- Daha Güçlü Bir Bankacılık Sistemine Yönelik Uluslararası Denetim İlkeleri	Nitelik ve nicelik açısından daha donanımlı sermaye hesabı, sermaye tamponu oluşturması ve kaldıraç oranı hesaplamaları

Tablo 1 (Devamı)

Tarih	Konu	İçerik
2011	Küresel Sistem Açısından Kritik Bankalar: Değerlendirme Metodolojisi ve Ek Kaybın Absorbe Edilme Gereksinimi	Bankaların değerlendirmesinde göstere bazı yaklaşım benimsenerek 5 boyutta değerlendirme: sistemin başka öğeleriyle bağlantısı, boyut, ikamesinin güçlüğü, küresel aktivitesi ve karmaşıklığı
2011	Bankalarda İç Denetim Fonksiyonu	Bağımsız, etkin bir iç denetim fonksiyonun kurumsal yönetimin önemli bir parçası olduğu vurgulanarak uygulaması 20 prensibe dayandırılmıştır.
2011	Sermaye Açıklama Gerekliği ve Tanımı	Bankaların sermaye tabanının şeffaflığı ve karşılaştırılabilirliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir
2011	Etkin Bankacılık Denetimi için Temel İlkeleri	Mevcut temel ilkeler ve sistemleri değerlendirme ve iyileştirme alanlarının belirlenmesi
2012	Etkin Veri Toplama ve Risk Raporlaması Esasları	Bankaların risk yönetim kapasitesini ve karar alma süreçlerini artırmaya yönelik kararlar
2012	Gün İçi Likidite Yönetimi İzleme Göstergeleri	Bankaların ödeme ve takas davranışlarını, gün içi likidite riskinin yönetilmesi daha iyi bir anlayış kazanılması amacıyla belirlenen göstergeler
2012	Basel Tarafından Oluşturulan Menkul Kıymetleştirme Çerçeve Düzenlemelerin Güncellemesi	
2013	Mortgage Sigortası:Piyasa Yapısı, Aracılık Yüklenimi Döngüsü, Politika Önerileri	Mortgage sigortalarında düzenleyici ve sigortacılar arasındaki etkileşim üzerinde durulmaktadır
2013	Döviz İşlemlerinin Çözümü İle İlişkili Risklerin Yönetimine İlişkin Denetim Rehberi	

Kaynak: Aslan, 2014: 8- 9

Basel I, 1988 G- 10 ülkelerinin merkez bankalarının ve bankacılık denetleme kurulu üst düzey yetkililerinin Bank of International Settlements (Uluslararası Takas Bankası) kapsamında toplanmasıyla bankaların minimum sermaye yeterliliği konusunda aldıkları tavsiye kararlarını kapsamaktadır. Basel I düzenlemesi, riskin temel faktörlerinden biri olarak ele alınan kredi riskine odaklanmaktadır. (Altay, 2015: 134)

Basel I sermaye düzenlemesini sermaye bileşenlerini tanımlama, aktiflere uygulanacak risk ağırlıkları, asgari sermaye oranının hesaplanması olmak üzere üç kısımda incelemektedir Basel I' e göre sermaye yeterlilik oranı %8 olarak tanımlanmıştır (Aslan, 2014: 10). Basel I' e göre belirlenen sermaye yeterliliği oranı şu şekildedir (Altay, 2015: 134):

$$\text{Sermaye Yeterliliği Oranı} = \frac{\text{Sermaye}}{\text{Risk Ağırlıklı Varlıklar}} \geq \% 8$$

Denklemden risk ağırlıklı varlıklar kavramı, bilanço içi ve bilanço dışı kalemlerden oluşmaktadır. Dört grupta incelenen bilanço içi kalemler hesaplanırken, Basel komitesi tarafından belirlenen standartlaşmış oranlar (% 0, % 20, % 50, % 100), risk ağırlıkları ile çarpılarak elde edilir. Bilanço dışı kalemler hesaplanırken, karşı tarafın kim olduğuna göre – OECD devletleri (%0), OECD bankaları ve kamu sektörü kuruluşları (% 20), işletmeler ve diğerleri (% 50)- % 0, % 20 ve % 50 risk ağırlıkları ile kredi dengine dönüştürülmektedir. Türev ürünü olmayan bilanço dışı aktiflere uygulanan kredi dönüştürme faktörleri ise türlerine göre % 0, % 20, % 50 ve % 100 oranları ile çarpılarak kredi dengine dönüştürülmektedir. Tablo 2’ de bilanço içi ve bilanço dışı aktiflere uygulanan risk ağırlıkları ve türev ürünü olmayan bilanço dışı aktiflere uygulanan kredi dönüştürme faktörleri verilmiştir (Altay, 2015: 136-137).

Tablo 2: Bilanço İçi ve Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Risk Ağırlıkları ve Türev Ürünü Olmayan Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Kredi Dönüştürme Faktörleri

Bilanço İçi ve Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Risk Ağırlıkları	
Risk Ağırlıkları	Bilanço İçi Aktifler
% 0	Nakit, altın, OECD ülkelerinin çıkardığı hazine bonoları ya da sigortalı konut mortgage’ları gibi alacaklar
% 20	OECD ülkelerinin bankalarından ya da OECD kamu sektörü kuruluşlarından alacaklar
% 50	Sigortalanmamış konut mortgage’ları
% 100	Diğer tüm alacaklar
Risk Ağırlıkları	Bilanço Dışı Aktiflerin Karşı Tarafları
% 0	OECD devletleri
% 20	OECD bankaları ve kamu sektörü kuruluşları
% 50	İşletmeler ve diğerleri
Türev Ürünü Olmayan Bilanço Dışı Aktiflere Uygulanan Kredi Dönüştürme Faktörleri	
Kredi Dönüştürme Faktörü	Bilanço Dışı Kalemler
% 100	Direkt kredi iştirakleri, banka kabulleri, satış ve geri satış sözleşmeleri, Forward sözleşmeleri, Forward mevduatlar, Kısmen ödenmiş hisse senedi ve menkul kıymetler

Tablo 2 (Devamı)

Kredi Dönüştürme Faktörü	Bilanço Dışı Kalemler
% 50	Performans tahvilleri, teklif tahvili, kefalet ve hazır kredi mektubu gibi belirli bir işleme bağlı kalemler, orijinal vadesi bir yıldan uzun olan bono ihraç olanakları, resmi hazır imkanlar ve kredi limitleri gibi diğer taahhütler
% 20	Kısa vadeli kendinden likide olan alım satımla ilgili kıymetler
% 0	Orijinal vadesi bir yıla kadar olan ya da herhangi bir zamanda koşulsuz olarak iptal edilebilen yükümlülükler

Kaynak: Altay, 2015: 136- 137

1996 düzenlemesi, Basel I' de sadece kredi riskinin dahil edilmesi sorununun etkisiyle yapılmış ve bu düzenlemede sermaye yeterlilik hesaplamalarına piyasa riski de dahil edilmiştir. 1999 yılında asgari sermaye yeterliliği, bankacılık otoritesinin denetimi ve piyasa disiplininin oluşan üçlü yapısal blok ile güvenilir ve sağlam bankacılık uygulamalarının desteklenmesi ve şeffaflık düzeyinin artırılmasına ilişkin düzenlemeler ile Sermaye Yeterliliği Yeni Çerçevesi Taslağı oluşturularak Basel II' nin temelleri atılmıştır (Aslan, 2014: 8-9).

Bankacılık sektörünün risk yönetimine dair ihtiyaçlarına daha iyi cevap verilebilmesi amacıyla hazırlanan Basel II, 2004 yılında son halini almıştır. Basel II düzenlemesine ihtiyaç duyulmasının nedeni, finans güvenilirliği ve adil rekabet ortamı sağlamaya yardımcı olunması ve bankacılık sektörünü ilgilendiren operasyonel riskin sermaye yeterliliği oranının hesaplanmasında dahil edilmesi gerekliliğidir (Altay, 2015: 139). Tablo 3' de Basel I ve Basel II' nin bankalar üzerindeki etkileri sunulmuştur.

Tablo 3: Basel I ve Basel II Sürecinin Bankalar Üzerindeki Etkileri

Birim	Basel I	Basel II	Üzerinde Çalışılması Gereken Konular
Bankalar	Herkeseye yönelik tek tip bir uygulama	Risk yönetiminde etkin tekniklerin kullanılması	Risk kültürünün geliştirilmesi
		Kredi ve operasyonel risk yaklaşımlarının belirlenmesi	Yeni düzenlemelerin yorumlanması
		Veri kalitesindeki önemli artış	Yeni taleplere karşılık verilmesi

Kaynak: Altay, 2015: 141

Basel II üç yapısal bloktan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla asgari sermaye gereği, denetim otoritesinin incelenmesi ve son olarak piyasa disiplini. Birinci yapısal blok (asgari sermaye gereği), kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk için toplam asgari sermaye ihtiyacının hesaplanmasını ele almaktadır. Sermaye yeterlilik oranı % 8'in altında olamayacağı gibi, katkı sermaye, ana sermayenin % 100'ünü aşamaz (BDDK/ 40, 2007: 14)

İkinci yapısal blok (denetim otoritesinin incelenmesi) ise, "Komite tarafından belirlenen denetim otoritesinin incelenmesine, risk yönetimi rehberliğine ve denetimsel şeffaflık ile hesap verebilirliğe ilişkin temel prensipleri; her biri için rehberlik de dahil olmak üzere, diğer hususların yanında, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin, kredi riskinin (stres testi, temerrüt tanımı, artık risk ve kredi yoğunlaşması riski), operasyonel riskin, artan sınır ötesi iletişim ve işbirliği ile menkul kıymetleştirmenin ne şekilde ele alınacağını da içerecek şekilde bankacılık risklerine göre ele almaktadır (BDDK/ 719, 2007: 264)."

Üçüncü yapısal blokta (piyasa disiplini) esas amaç, bankaların piyasa disiplini kapsamında çalışmalarını sağlamaktır. Bankaların sermaye yeterliliği ve risk ölçüm yöntemleri de dahil olmak üzere, gerekli konularda kamuyu bilgilendirme gerekliliğine vurgu yaparak, bankalar arasında karşılaştırma yapabilme imkanı sağlama ve bu yolla şeffaflığın sağlanması hedeflenmiştir (Aslan, 2014: 11).

Basel II düzenlemesindeki eksiklikler ve 2008 yılında ABD mortgage piyasasında başlayan ekonomik kriz sonucunda Basel III hazırlanmaya başlamıştır. Basel III düzenlemesi, kaldıraç uygulamasının getirilmesi, karşılık ayrılması ile ilgili öneriler, sermaye ve para akış hızını düzenleyici öneriler sunarak bankacılığın güçlendirilmesi ve risk yönetiminin etkinliğinin artırılarak dayanıklılıklarını arttırmaya yönelik bir düzenlemedir. Temel amacı bankaların dayanıklılığını arttırmak olan Basel III' ün diğer amaçları şu şekilde sıralanmaktadır (Altay, 2015: 145).

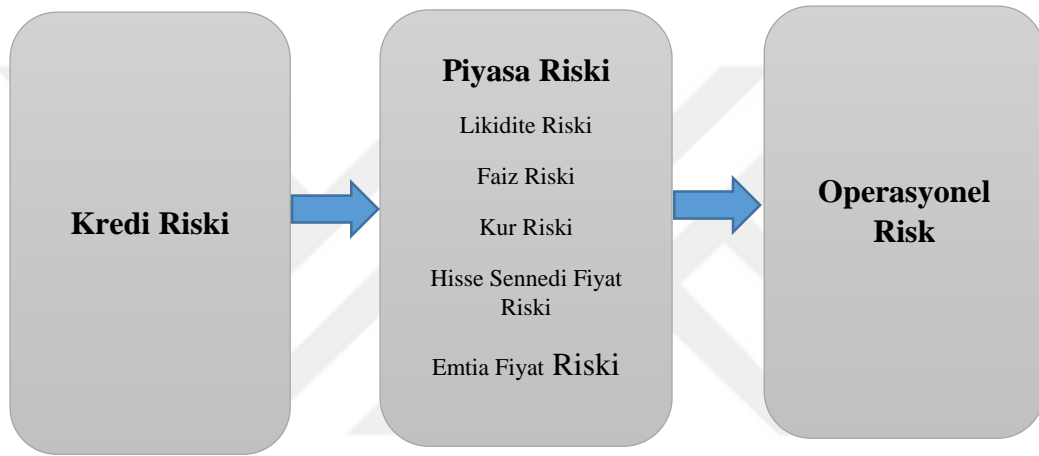
- Her türlü finansal ve ekonomik olarak beklenmeyen olaylara karşılık bankaların dayanıklılığını arttırmak,
- Kurumsal yönetim ve risk yönetiminin geliştirilmesi,
- Şeffaflığın ve kamu bilgilendirmelerinin artırılması,
- Mikro düzeydeki düzenlemelerle banka dayanıklılığının artırılması,

- Makro düzeydeki düzenlemelerle olumsuz finansal olaylara karşı direncin artırılması.

2.4. Bankaların Maruz Kaldıkları Riskler

Kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk temel bankacılık riskleri olarak ele alınmaktadır (BDDK/823, 2007: 301). Bankaların maruz kaldıkları risk grupları Şekil 6' da sunulmuştur.

Şekil 6: Bankaların Maruz Kaldıkları Risk Grupları

Kaynak: Yarız, 2012: 77

2.4.1. Kredi Riski

Kredi riski, banka ve müşteriler arasında yapılan sözleşmeler gereği müşterilerin yükümlülüklerini bir kısmını veya tamamını zamanında yerine getirememesinden dolayı bankaların karşı karşıya kaldığı riskler olarak tanımlanmaktadır (Aslay, 2006: 64). Bankaların alacaklarını zamanında tahsil edememesinden kaynaklanan kredi riskinin doğal bir sonucu olarak kredi kayıpları gözlemlenmektedir. Bu kayıplar, bankanın tahsil etmesi gereken tutar ve teminatların nakde dönüştürülmesi sırasında ortaya çıkacak her türlü mali olaylar olarak ifade edilebilir (Atalar, 2013: 59).

Bankacılık yasasında bir bankada kredi riski taşıyan işlemler şu şekilde tanımlanmıştır (Altay, 2015: 361):

- Kullanılan nakdi krediler,
- Verilen teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro kabul gibi gayri nakdi krediler,

- Satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları,
- Tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ya da surette verilen ödünçler,
- Varlıkların vadeli satışından doğacak alacaklar,
- Vadesi geçmiş nakdi krediler,
- Tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler,
- Gayri nakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri,
- Ters repo işlemlerinden doğan alacaklar,
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler,
- Ortaklık payları.

Kredi riski, bir bankanın karşılaşılabileceği en temel risklerden biridir. Diğer risklerle de yakından ilişkili olan kredi riski, risk yönetiminde öncelik tanınan konulardandır. Kredi riskinin bu kadar önem taşıması nedeniyle, parasal, parasal olmayan, bilanço içi ve dışı tüm kredilerden kaynaklanabilecek riskler, tanımlanarak, ölçülmeli, gözlemlenmeli, dikkatli ve özenli bir şekilde yönetilmelidir (Yarız, 2012: 85).

Bankalar, kredi riskinin ölçülmesi, izlenmesi ve yönetilmesi sürecinde dikkat etmesi gereken unsurlar aşağıda belirtilmiştir (Aslay, 2006: 65):

- Kredi riski taşıyan çeşitli portföylerinin sürekli olarak yönetilmesini, ayrılması gereken karşılıkların belirlenmesini, tüm kredi portföylerinin bileşiminin ve kalitesinin izlenmesini sağlayacak bir sisteme sahip olmalıdırlar.
- Özellikleri, ölçükleri ve faaliyetleri ile ilgili uyumlu içsel risk derecelendirme ve puanlandırma sistemleri ya da modelleri geliştirmeli ve kullanmalıdırlar.
- Risk yoğunlaşmasını tanımlayacak şekilde kredi portföyünün bileşimi hakkında yeterli bilgi sağlayan yönetim bilgi sistemlerine ve analitik tekniklere sahip olmalıdırlar.
- Ekonomik koşullarda ileride meydana gelebilecek muhtemel değişiklikleri de dikkate almalı ve baskı altındaki şartlar içerisinde maruz kalacakları kredi riskini değerlendirmelidirler.

2.4.2. Piyasa Riski

Piyasa riski, bilânço içi ve bilânço dışı kalemlerde bankalarca tutulan pozisyonlarda finansal piyasadaki dalgalanmalardan kaynaklanan faiz, kur ve hisse senedi fiyat değişmelerine bağlı olarak ortaya çıkan riskler nedeniyle zarar etme ihtimalini ifade etmektedir (Atalar, 2013: 38). Bir işletmenin alım satım portföyünde yatırım yapılan varlıklarda fiyat dalgalanmaları sonucu zarar etme olasılığı olarak tanımlanan piyasa riski, likidite riski, faiz riski, kur riski, hisse senedi fiyat riski ve emtia fiyat riskinden oluşmaktadır (Altay, 2015: 161).

- **Likidite riski:** Bankanın nakit çıkışlarını tam ve zamanında karşılayacak nakit mevcuduna veya nakit girişine sahip olamamasından kaynaklanan risklerdir (Aslay, 2006: 71).

- **Faiz riski:** Faiz oranlarındaki değişmelerden etkilenen yatırımların, beklenen getiriden farklı bir getiri olması riskidir.

- **Kur riski:** Kambiyo riski olarak da adlandırılan kur riski, yabancı fiyat dalgalanmalarından doğan olumlu ya da olumsuz risklerdir (Yarız, 2012: 100).

- **Hisse senedi fiyat riski:** Şıklar (2004) hisse senedini “bir şirkete ait sermayenin belli bir oranını temsil eden ve sahiplerine o oranda ortaklık hakkı sağlayan, belirli şekil şartlarına sahip menkul kıymet” olarak tanımlamıştır (Şıklar, 2004: 15). Hisse senedi fiyat riski, temettü ve benzeri gelirlerin azalması, ekonomik gelişmelerin olumsuz etkileri ya da fiyat dalgalanmalarında ki olumsuzluklar nedeniyle ortaya çıkan risklerdir (Aslan, 2014: 28).

- **Emtia fiyat riski:** Emtialar, zirai ürünler, enerji ürünleri, metal ürünleri olarak değerlendirilebilir. Çeşitli nedenlerle emtia fiyatları değişmekte, piyasa fiyatlarında dalgalanmalara neden olarak üreticiler ve kullanıcılar için risk oluşturmaktadır (Altay, 2015: 347).

Piyasa riskindeki unsurlarda meydana gelen değişmeler sonucu bankaların varlık ve kaynaklarında artış ve azalışa neden olarak kar ya da zarar durumu ortaya çıkmaktadır. Piyasa riski yönetiminin temel amacı, piyasa riski nedeniyle doğacak zararlar için karşılık tutarını hesaplamak ve bu sayede bankaların olumsuz durumlarda hazırlıksız olmalarını engellemektir (Yarız, 2012: 89).

2.4.3. Operasyonel risk

Operasyonel risk, işlem süreçlerindeki veya yönetim sistemlerindeki düzensizlikler nedeniyle ortaya çıkması olası zararlar olarak ifade edilmektedir (Akkaya, 2011: 61). Operasyonel risk genel olarak kredi riski ve piyasa riski dışında kalan tüm riskler olarak ifade edilmektedir (Yarız, 2012: 103).

Operasyonel risklerin doğru bir şekilde tanımlanması ve tespit edilmesi, tutarlı bir operasyonel risk yönetimi sistemi ve kontrol çerçevesinin oluşturulması için ilk şarttır. Operasyonel risklerin tanımlanması ve tespiti kapsamında yapılacak analizler aşağıda belirtilmektedir (Aslan, 2014: 24-25):

- **Operasyonel Risk Kayıp Veri Tabanı:** Bankanın yaşadığı tüm kayıpları tarihlere göre sıralanmış verilerden oluşmaktadır.
- **Anahtar Risk Göstergeleri:** Operasyonel risklerin gerçekleşme olasılıklarını gösterir.
- **Öz Değerlendirme:** Operasyonel risk kültürünün bankada oluşturulması, çalışanların kontrol bilincinin artırılması amacıyla öz değerlendirme yapılmaktadır.
- **Risk Haritaları:** Kurum fonksiyonları risk gruplarına göre sınıflandırılır.
- **Senaryo Analizleri:** Operasyonel risklerin tanımlanması ve tespiti kapsamında ileri ölçüm yaklaşımını kullanmayan bir bankada beklenmeyen ve sıra dışı operasyonel risklerin analiz edilmesinde kullanılmaktadır.

Bankacılıkta en çok karşılaşılan operasyonel riskler, personel riskleri, teknolojik riskler, organizasyonel riskler ve dış riskler olarak sınıflandırılabilir (Yarız, 2012: 104-105).

2.5. Risk Odaklı İç Denetim Ve Denetim Riski Unsurları

Risk odaklı iç denetimin temel amacı, yönetim kuruluna aşağıdaki ilkeler kapsamında bağımsız güvence sunmaktır (Göğüş, 2012: 47-48):

- Yönetimin kurum için uyguladığı risk yönetimi süreçlerinin amaca uygun olarak yürütülmekte olduğu,
- Risk yönetim süreçlerinin tutarlı ve sağlam bir yapıya sahip olduğu,

- Yönetimin, risk yönetimine tabi tuttuğu riskler için alınan önlemlerin yeterli ve etkin olduğu,
- Risk yönetimine dahil edilen riskler için tutarlı ve sağlam kontrol çevresinin uygulanmakta olduğudur.

Risk odaklı iç denetimde denetim riski unsurları doğal risk, kontrol riski ve ortaya çıkartma riski olarak üç grupta incelenmektedir (Şekil 7).

Şekil 7: Denetim Riski Unsurları

Kaynak: Melikyan, 2015: 96

2.6. Risk Odaklı İç Denetim Süreci

Risk odaklı iç denetim sürecinde ön çalışma sürecinde üç aşama uygulanmaktadır. Bunlar; hedeflerin belirlenmesi (1. Aşama), risklerin saptanması ve değerlendirilmesi (2. Aşama) ve denetim plan ve programlarının oluşturulması (3. Aşama) şeklinde sıralanmaktadır. Saha çalışması sürecinde planlanan denetimler gerçekleştirilir (4. Aşama). Risk odaklı iç denetim süreci raporlama süreci (5. Aşama) ve izleme süreci (6. Aşama) ile sona ermektedir. Tablo 4'te risk odaklı iç denetim süreci sunulmuştur (Göğüş, 2012: 51)

Tablo 4: Risk Odaklı İç Denetim Süreci

1. Aşama: Hedeflerin Belirlenmesi	Ön Çalışma
2. Aşama: Risklerin Saptanması ve Değerlendirilmesi	
3. Aşama: Denetim Plan ve Programlarının Oluşturulması	
4. Aşama: Planlanan Denetimin Gerçekleştirilmesi	Saha Çalışması

Tablo 4 (Devamı)

5. Aşama: Raporlama	Raporlama
6. Aşama: İzleme	İzleme

Kaynak: Göğüş, 2012: 51

Hedeflerin belirlenmesi aşamasında öncelikle kurumun hedefleri gerçeğe uygun olarak belirlenir. İkinci aşamada, kurumun hedeflerine ulaşmasına engel olabilecek her türlü risk belirlenir ve bu riskler önemlilik kavramına göre değerlendirilir. Risklerin önemlilik kavramına göre değerlendirilmesi, risklerin kuruma olan etki büyüklüklerine göre sıralanmasını ifade etmektedir. Risklerin saptanması ve değerlendirilmesinden sonraki aşamada, belirlenen bu risklerin olumsuz etkilerini minimize etmek için denetim plan ve programları oluşturulur. Hem kurum için hem de bireysel olarak hazırlanan denetim plan ve programları dördüncü aşamada faaliyete geçirilir. Beşinci aşamada ise ilgili kişileri bilgilendirmek amacıyla raporlar hazırlanır ve sunulur. Son aşamada ise sürecin işleyişindeki aksaklıkların tespiti ve önlenmesi amacıyla, süreç sürekli olarak gözlemlenir (Göğüş, 2012: 50-51).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. LİTERATÜR TARAMASI

Melikyan (2015), çalışmasında ekonomik skandalların da etkisiyle önemi artan, yetersiz iç kontrol sisteminin nasıl oluşturulacağına ve değerlendirileceğine değinmiştir. Çalışmada iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkileri araştırılmış, işletmelerde etkin bir iç kontrol sistemi ile işletmelerin varlığının sürdürülebilirliğini arttırabilecekleri Enron skandalı örneği ile açıklanmıştır. Çalışmanın sonucunda kontrol faaliyetlerinin gerekliliğini vurgulayan Melikyan, iç kontrol sistemi bileşenleri doğrultusunda hareket edildiğinde iç kontrol sisteminin etkinliğinin artacağına ve hata ve hilelerden uzak bir işletme gayesine ulaşabileceğine değinmiştir. Ayrıca iç kontrol sisteminin maliyet unsuru olarak görmekten ziyade rekabet unsuru olarak görülmesi gerektiğini savunmuştur.

Aydoğdu (2013), çalışmasında hizmet işletmelerinde iç kontrol sistemini analiz ederek, Uluslararası Denetim Standartları ile karşılaştırmıştır. Çalışma için gerekli uygulama, bir hastanenin iç kontrol yapısı üzerinden yapılmıştır. Çalışma sonucunda yazar, stok ve maddi duran varlıklar konusunda görevlerin ayrılığı ilkesine uyulmaması, yetki dağılımlarının yeterli olmaması, yetersiz belge ve kayıt düzeni gibi eksiklikler belirlemiştir. Bu eksikliklerin giderilmesinde ilk olarak yazılı bir iç kontrol sisteminin gerekliliğini vurgulayan yazar, görevlerin ayrılığı ilkesinin benimsenerek doğru bir şekilde uygulanması, yetki dağılımlarının net bir şekilde belirlenmesi ve kontrol fonksiyonu ile bu eksikliklerin giderilmesine yönelik sürecin izlenmesini önermektedir.

Çalışmasında iç kontrol ve iç denetim kavramlarını detaylı bir şekilde ele alan Kulak (2009), iç kontrol sistemine ve iç denetime ilişkin uluslararası standartları ve uygulamada en iyi olan bazı ülkelerin merkez bankası sistemlerini incelemiştir. Uygulama kapsamında Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nı ele alan yazar, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'ndaki iç kontrol sistemi ve iç denetim fonksiyonunun işleyiş süreçlerini uluslararası standartlar ile karşılaştırarak ele almıştır.

Kulak (2009), yaptığı çalışma kapsamında kurumun ayrı bir etik kodunun bulunmadığını, Etik Kodlar ve Standartlara uygunluk yönünde ilerlediğini belirtmiştir. Ayrıca iç denetim fonksiyonu her ne kadar bağımsızlık şartını sağlıyor olsa da mevcut standartlarla uyum yakalayamadığından bağımsız bir iç denetim komitesi oluşturulması gerektiğini savunmuştur. Standart gereği 5 yıl olan dış değerlendirmelerin, yeniden

yapılmasını öneren yazar, denetçilerin danışmanlık hizmetine ilişkin ilkelerin açık bir şekilde tanımlanması gerektiğini de belirtmiştir.

Eldemir (2015), iç kontrol sistemi ve risk yönetimi ile ilgili geniş bir literatür bilgisine yer verdiği çalışmasında, ilgili mevzuat ve düzenlemeleri ele almıştır. Yazar çalışmasında, Türk Bankacılık Sektörün'nde Basel I- II- III sürecinde iç kontrol sistemi ve risk yönetimi konusunda meydana gelen olumlu ve olumsuz değişiklikleri incelemiştir. Bankacılıkta İç kontrol sisteminin sadece yanlış işlem veya hataların tespiti ve önlenmesinde değil, söz konusu hataların tekrarlanmasının da önlenmesinde kullanılması ve kurumsal iç kontrol kültürü oluşturularak, benimsenmesi gerektiğine de vurgu yapan yazar, çalışması sonucunda Türk Bankacılık sisteminin sağlam ve istikralı bir duruş sergilediği sonucuna ulaşmıştır.

Şentürk (2015), çalışmasında okuyucuya etkin bir iç kontrol sisteminin kurulmasında, risklerin belirlenmesi ve risk değerlendirmesi ile ilgili bilgi sağlamayı amaçlamıştır. Odak noktası İstanbul olan uygulamada veriler e-mail, internet ve birebir mülakat yoluyla elde edilmiştir. İç kontrol sisteminin risk değerlendirme yöntemiyle firmaların sürdürülebilirliklerini nasıl etkilediklerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada; iç kontrol sistemi ve risk değerlemesi ayrı olarak ele alındığında firmaların sürdürülebilirliklerini etkilediği görülmüştür.

Etkin bir finansal iç kontrol sistemi oluşturmayı amaçlayan Deniz (2013), verileri elde etmek üzere hazırladığı anketi yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulamıştır. Uygulamada, mevcut bir iç kontrol kültürü oluşturulmasına karşın örgüt yapısının güncel olmadığı ve insan kaynakları yönetimine ilişkin konuların yazılı hale getirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak risk değerlendirme faaliyetlerinin uygulandığı ancak belirlenen riskler için eylem planının oluşturulmadığı görülmüştür. Kontrol faaliyetlerinin etkin yürütülmediğini gözlemleyen Deniz (2013), ayrıca etkin bir bilgi akışı olmasına rağmen raporlamalarda eksiklikler gözlemlemiştir.

Türedi ve Koban (2016), işletmenin sürekliliğini sağlaması için risklerin yönetilip değerlendirilmesinin gerekliliğini vurgulamışlardır. Yazarlar, işletmenin varlığını sürdürebilmesi için risklerin iyi yönetilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Etkin bir iç kontrol sisteminin en önemli unsurlarından birinin risklerin doğru bir şekilde tanımlanması ve

değerlendirilmesi gerektiğini öngören bu çalışma, işletmelerin hedeflerine ulaşabilmesi için iç kontrol yapısına sahip olması gerektiğini savunmuştur.

Ceyhan ve Apan (2014), çalışmalarında COSO iç kontrol modeli boyutları arasındaki ilişkilerin düzeyinin belirlenmesi üzerine anket uygulaması yapmışlardır. Yazarlar çalışmalarında, kontrol çevresinin güçlenmesiyle kontrol faaliyetleri, izleme, risk değerlendirme, organizasyon yapısı ve iletişim etkinliğinin de güçlendiği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada risk değerlendirme politikasının olumlu yönde ilerlemesi amacıyla yetkin personel çalıştırılması önerilmiştir. Acil durum planlaması ve bunların günlük raporlamayla desteklenmesi yetkin personel çalışmasıyla doğrudan bağdaştırılmıştır. Bu bağlamda bilgilendirme bilinçlendirme üzerine toplantılar yapılması gerektiğini ve bu süreçlere personellerin aktif katılımlarının sağlanması gerektiğini öngörmüşlerdir.

İbiş ve Çatıkkaş (2012), çalışmalarında etkin bir iç kontrol sistemi kapsamında işletmelerin varlığını idame ettirebilmeleri için bazı görüş ve önerilere yer vermişlerdir. İç kontrol sistemini kurmak isteyen yönetimin mevcut ve ortaya çıkabilecek risklerin doğru belirlenerek kontrol faaliyetleri ile risklerin mümkün olduğunca azaltılması gerektiğini ve işletmelerin hedeflerine ulaşmasında iç kontrol sisteminin önemini vurgulamışlardır. Çalışmaları sonucunda, iç kontrol sisteminin ekonomik, politik, teknolojik, sosyal vb. konularda meydana gelen değişimlerden büyük ölçüde etkilendiğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, iç kontrol sisteminin işletmelere olumlu katkıda bulunduğu ve etkili bir işleyiş açısından önemli olduğuna değinmişlerdir.

Akyel (2010), başarılı bir yönetim için iç kontrol sisteminin doğru anlaşılması ve etkin çalışması gerektiğini savunmuştur. Akyel (2010), çalışmasında , risklerin doğru tanımlanabilmesi için, mevcut ve olası risklerin birim bazında belirlenmesi gerektiğini, bu riskler göz önünde bulundurularak kontrol faaliyetlerinin oluşturulmasını ve çalışanlara risk ve kontrol kavramlarıyla ilgili eğitici toplantılar düzenlenmesini önermektedir. Çalışma sonucunda iç kontrolün önemini vurgulayan yazar, üst yönetimin iç kontrolün gerçekleşmesi için destekleyici bir yaklaşım sürdürmesi gerektiğini belirtmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ'NDE BİR UYGULAMA

4.1. Uygulamanın Amacı

Uygulamanın amacı, kurumlarda etkin bir iç kontrol sistemi yapısının oluşturulması ve değerlendirilmesi gerektiğinin ortaya konmasıdır. İç kontrol sistemi ve risk kavramına ilişkin kavramlar açıklanarak öncelikle okuyucuya bilgi sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

4.2. Uygulamanın Örneklem Çerçevesi

Uygulamanın kapsamını Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki kamu ve özel bankalar oluşturmaktadır. Verilerin elde edilme sürecinde araştırmacıya kolaylık sağlaması ve amaca uygun olması amacıyla kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda Trabzon, Gümüşhane ve Bayburt illerindeki bankalardan 100 veri elde edilmiştir.

4.3. Uygulamanın Yöntemi

Uygulama sürecinde verilerin elde edilmesi için amaca uygun ifadelerle hazırlanan anket yöntemi uygulanmıştır. Anket formu Sayın Prof. Doç. Dr. Mustafa Köseoğlu'nun çalıştığı kuruma uyguladığı anket formu çerçevesinde hazırlanmıştır. Anket formu katılımcıların demografik özelliklerini belirleyen, durum tespiti yapan ve sistemleştirilmiş ifadelerden oluşmaktadır. Katılımcıların görüş ve/veya tutumlarını belirlemek üzere hazırlanan ifadelerde 5 seçenekli Likert tipi ölçekten yararlanılmıştır.

4.3. Uygulamanın Analizi

Verilerin analizi sürecinde SPSS 25.0. paket programından yararlanılmıştır. Analiz sürecinde öncelikle ifadelerin frekans ve yüzdesel dağılımları ele alınmıştır. Ek olarak nicel verilerin analizinde merkezi eğilimleri ve yayılımları belirlemek üzere ortalama, mod, medyan, standart sapma ve çarpıklık ve basıklık ölçüleri analiz edilmiş, ayrıca korelasyon analizi yapılmıştır.

Ölçeğe uygun olarak sıralanabilir cevaplar içeren soruların tutarlılığını ölçmek için Cronbach's Alpha analizi yapılmıştır. Cronbach's Alpha anketin güvenilirliğini ölçen bir analizdir. Cronbach's Alpha katsayısının 0,7 ile 1 arasında olması beklenir. Yapılan analiz sonucunda bu uygulama için Cronbach's Alpha katsayısı 0,97 olarak belirlenmiştir. Cronbach's Alpha katsayısının 0,9'a eşit veya 0,9'dan büyük olması "mükemmel güvenilirlik" olarak ifade edilmektedir.

4.4. Uygulamaya İlişkin Bulgular

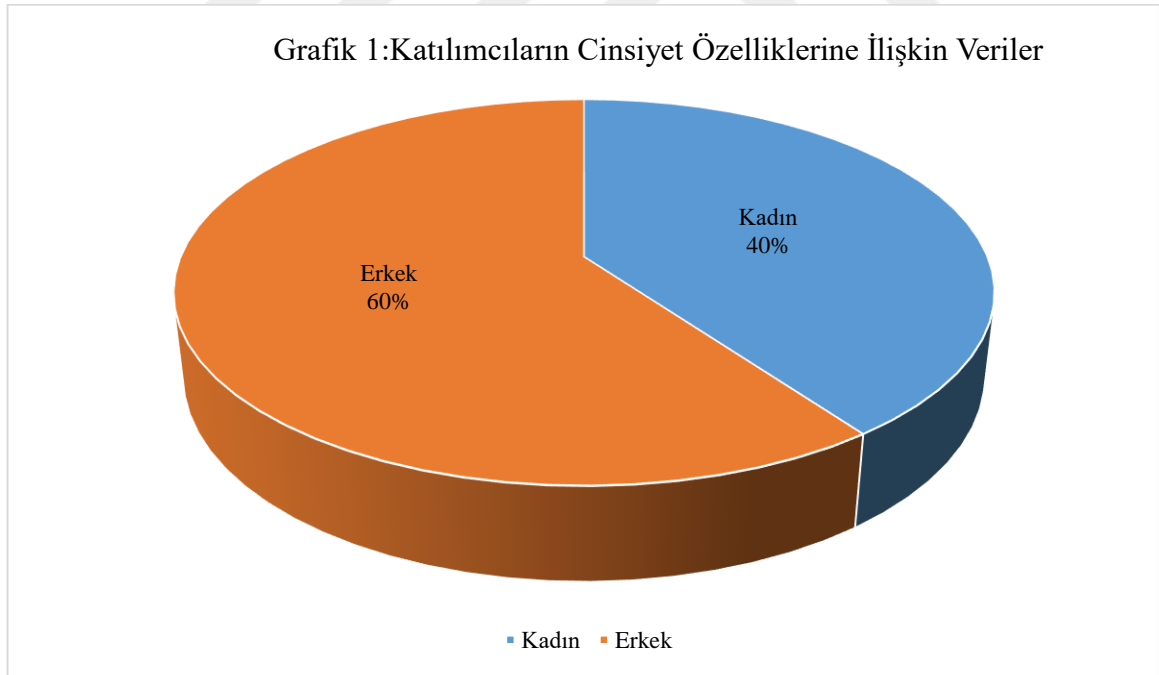
Aşağıda anket formunda yer alan nitel ve nicel ifadelerin frekans ve yüzdesel dağılımları incelenmiştir.

Katılımcıların cinsiyet özelliklerine ilişkin veriler Tablo 5’te sunulmuştur. Kadın katılımcıların frekans değeri 40 iken, erkek katılımcıların frekans değerinin 60 olduğu gözlemlenmektedir. Grafik 1’de katılımcıların cinsiyet özelliklerine ait yüzdesel dağılımı gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %40’ını kadın katılımcılar oluştururken, %60’ını erkek katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 5: Katılımcıların Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Veriler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kadın	40	0,4	0,4
Erkek	60	0,6	100
Toplam	100	100	

Grafik 1: Katılımcıların Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Veriler

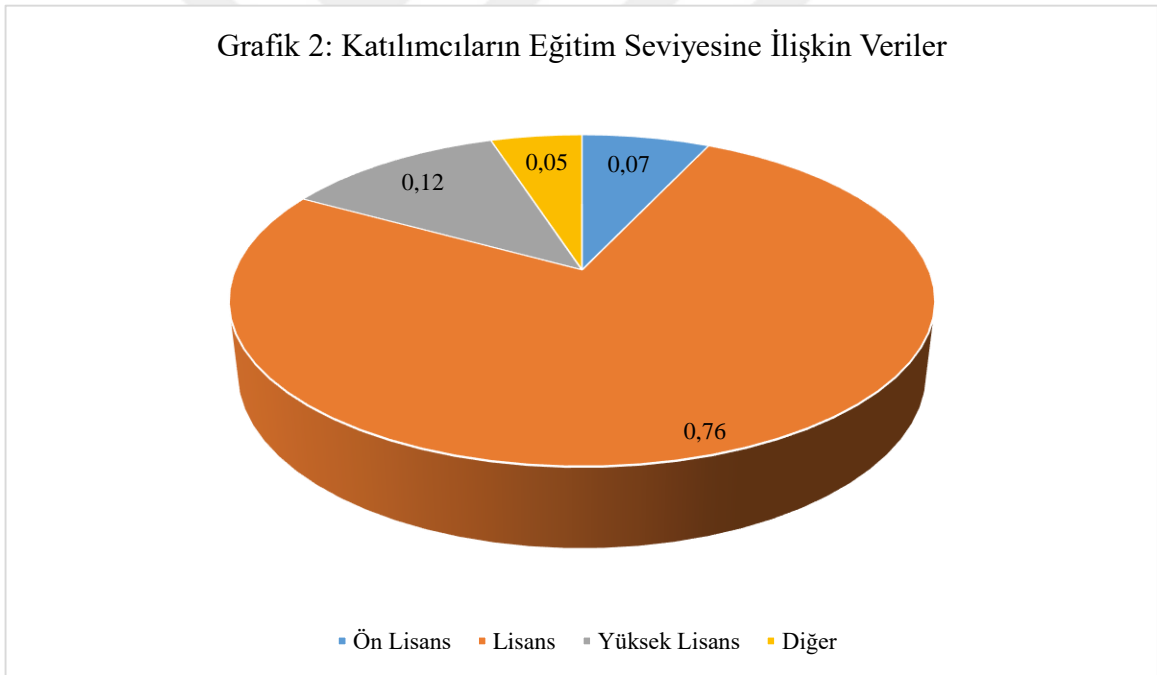
Tablo 6’da sunulan katılımcıların eğitim seviyelerine ilişkin frekans dağılımı incelendiğinde 76 frekans değeri ile lisans seviyesindeki katılımcıların daha yaygın olduğu görülmektedir. Lisans seviyesini 12 ile yüksek lisans seviyesi, 7 ile ön lisans seviyesi ve 5 ile diğer eğitim seviyesi oluşturmaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların Eğitim Seviyesine İlişkin Veriler

Eğitim Seviyesi	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Ön Lisans	7	0,07	0,07
Lisans	76	0,76	0,83
Yüksek Lisans	12	0,12	0,95
Diğer	5	0,05	100
Toplam	100	1000	

Grafik 2’ de ise katılımcıların eğitim seviyelerine ilişkin yüzdesel dağılımları gösterilmiştir. Buna göre lisans %76, yüksek lisans %12, ön lisans %7 ve diğer eğitim seviyesi grubu %5 olarak dağılım göstermektedir.

Grafik 2: Katılımcıların Eğitim Seviyesine İlişkin Veriler

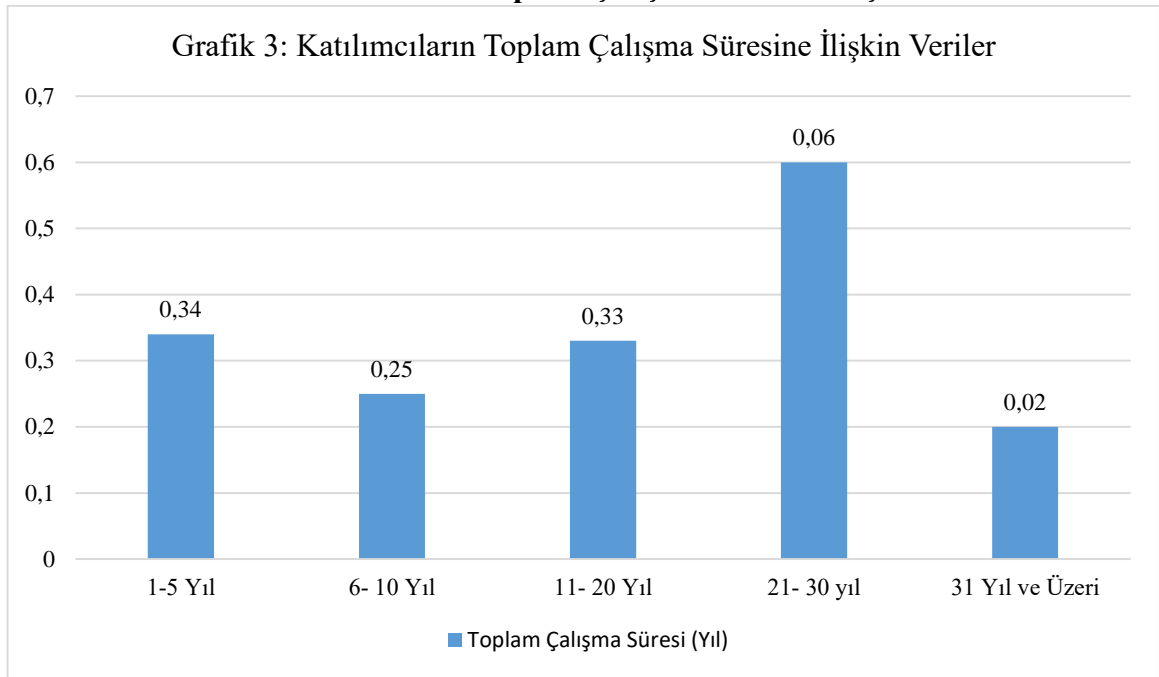

Tablo 7’de katılımcıların toplam çalışma süresine ilişkin frekans, yüzde ve kümülatif yüzde dağılımları gösterilmektedir. Buna göre frekans dağılımları incelendiğinde katılımcıların genel olarak 1 ile 5 yıl arasında çalışma süresine sahip olduğu görülmektedir. Grafik 3’ te görüldüğü üzere 1-5 yıl arasında çalışma süresine sahip olan katılımcıların daha fazla paya sahip olmasına rağmen 11- 20 yıl arasında çalışma süresine sahip katılımcıların da oldukça fazla paya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 7: Katılımcıların Toplam Çalışma Süresine İlişkin Veriler

Toplam Çalışma Süresi (Yıl)	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1-5 Yıl	34	0,34	0,34
6- 10 Yıl	25	0,25	0,59
11- 20 Yıl	33	0,33	0,92
21- 30 Yıl	6	0,06	0,98
31 Yıl ve Üzeri	2	0,02	100
Toplam	100	100	

Grafik 3: Katılımcıların Toplam Çalışma Süresine İlişkin Veriler

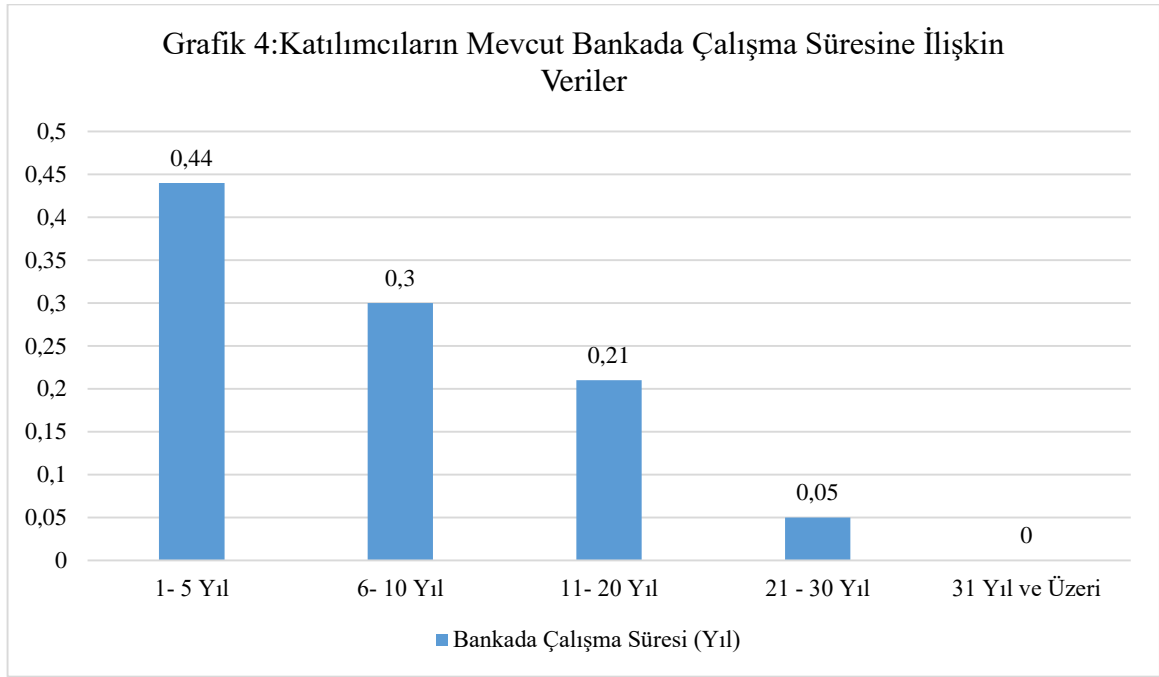
Katılımcıların toplam çalışma süresi içerisinde mevcut bankada ne kadar süredir çalıştıklarını gösteren dağılımlar Tablo 8’de sunulmuştur. Frekans dağılımları incelendiğinde mevcut bankada çalışma süresinin çoğunlukla 1 ile 5 yıl arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Mevcut Bankada Çalışma Süresine İlişkin Veriler

Bankada Çalışma Süresi (Yıl)	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1- 5 Yıl	44	0,44	0,44
6- 10 Yıl	30	0,30	0,74
11- 20 Yıl	21	0,21	0,95
21- 30 Yıl	5	0,05	100
31 Yıl ve Üzeri	-	-	
Toplam	100	100	

Grafik 4’te ise mevcut bankada çalışma süresine ilişkin yüzdesel dağılım gösterilmektedir. Buna göre 1-5 yıl arasında bankada çalışma süresine sahip katılımcılar %44 iken, 6- 10 yıl arasında bankada çalışma süresine sahip katılımcılar %30 şeklinde dağılım göstermektedir. Mevcut bankada çalışma süresi incelendiğinde 31 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip olan katılımcı olmadığı tespit edilmiştir.

Grafik 4: Katılımcıların Mevcut Bankada Çalışma Süresine İlişkin Veriler

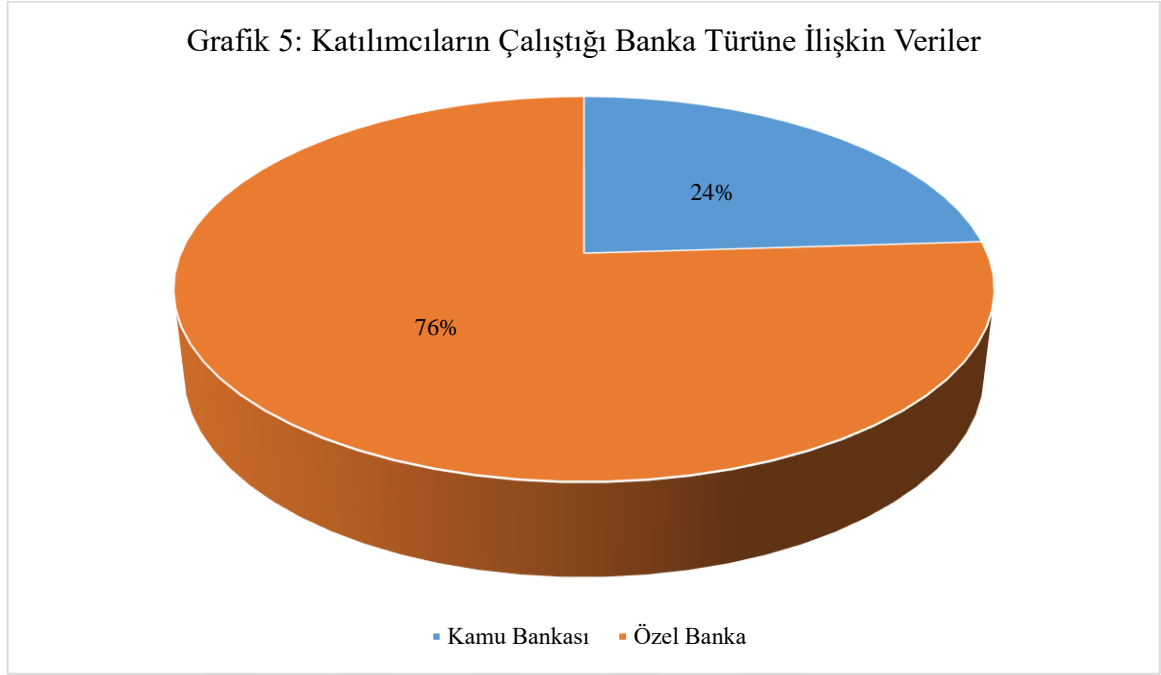

Katılımcıların çalıştıkları banka türü incelendiğinde %76’lık dilimi özel bankaların oluşturduğu gözlemlenmektedir (Grafik 5). Kamu bankasında çalışan katılımcılar ise %24 orana sahiptir. Frekans dağılımında da büyük paya sahip kısmın özel bankalar olduğu gözlemlenmektedir (Tablo 9). Frekans değerleri ise sırasıyla 76 ve 24 olarak seyretmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Çalıştığı Banka Türüne İlişkin Veriler

Banka Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kamu Bankası	24	0,24	0,24
Özel Banka	76	0,76	100
Toplam	100	100	

Grafik 5: Katılımcıların Çalıştığı Banka Türüne İlişkin Veriler

5 seçenekli Likert tipi ölçekle hazırlanan ifadelerde yüzde ve frekans analizi her ifade için ayrı ayrı incelenmiştir.

“Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusundan yürütülmektedir.” ifadesine katılımcıların %64’ü kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermiştir (Tablo 10). Buradan bankaların işlemleri sırasında çoğunlukla etik değerleri dikkate aldıkları gözlemlenmektedir.

Tablo 10: Bankamızda Etik Davranış Kuralları Uygulanmakta ve İşlemler Etik Değerler Doğrultusunda Yürütülmektedir (S1).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	2	0,02	0,03
Kararsızım	6	0,06	0,09
Katılıyorum	27	0,27	0,36
Kesinlikle Katılıyorum	64	0,64	100
Toplam	100	100	

Tablo 11’de “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadesine katılımcıların verdiği yanıtların dağılımlar gösterilmektedir. Katılımcıların %59 oranla bu

ifadeye kesinlikle katıldığı görülmektedir. Katılıyorum şeklinde cevaplayan katılımcılar ise %34 paya sahiptirler. Katılımcıların büyük çoğunluğu kesinlikle katılıyorum ölçeğini tercih etmesine rağmen katılıyorum ölçeğinin göz ardı edilemeyecek bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Banka Personeli Etik Davranış Kuralları Hakkında Bilgilidir (S2).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	5	0,05	0,07
Katılıyorum	34	0,34	0,41
Kesinlikle Katılıyorum	59	0,59	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadesine yönelik katılımcıların yanıtları sırasıyla kesinlikle katılıyorum (%58), katılıyorum (%37), kararsızım (%2), katılmıyorum (%3) şeklindedir (Tablo 12).

Tablo 12: Bankamızda İç Kontrol Sistemi İle İlgili Kavramlar Bilinmektedir (S3).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	3	0,03	0,03
Kararsızım	2	0,02	0,05
Katılıyorum	37	0,37	0,42
Kesinlikle Katılıyorum	58	0,58	100
Toplam	100	100	

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların çoğunlukla banka yöneticilerinin iç kontrol sistemini benimsediği ve banka personeline bu konuda örnek olduğunu düşündüklerini görmekteyiz. Bu soruya ilişkin yüzdesel dağılımları sırasıyla; “kesinlikle katılıyorum” ifadesine yönelik %54, “katılıyorum” ifadesine yönelik %37, “kararsızım” ifadesine yönelik %6, “katılmıyorum” ifadesine yönelik %1, “kesinlikle katılmıyorum” ifadesine yönelik %2 olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Banka Yöneticileri İç Kontrol Sistemini Benimsemekte ve Banka Personeline Örnek Olmaktadır (S4).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Katılmıyorum	1	0,01	0,03
Kararsızım	6	0,06	0,09
Katılıyorum	37	0,37	0,46
Kesinlikle Katılıyorum	54	0,54	100
Toplam	100	100	

Katılımcılara göre, banka yöneticilerinin ve personellerinin işlerin yürütülmesinde gerekli bilgi, deneyim ve niteliklerin tanımlı olduğu görülmektedir. Buna ilişkin çoğunluk oran ise %54 ile kesinlikle katılıyorum ölçeği olarak tespit edilmiştir (Tablo 14).

Tablo 14: Bankamızda Yöneticilerin ve Personellerin Görevlerini Etkili Bir Şekilde Yürütebilmeleri İçin Gerekli Bilgi, Deneyim ve Nitelikler Tanımlıdır (S5).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	9	0,09	0,11
Katılıyorum	35	0,35	0,46
Kesinlikle Katılıyorum	54	0,54	100
Toplam	100	100	

Tablo 15’de “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadesinde katılımcıların %58’i kesinlikle katılıyorum ölçeğini tercih etmiştir.

Tablo 15: Bankamızda Görev Tanımlarına Uygun Yetki ve Sorumluluklar Güncellenmekte ve Personele Bildirilmektedir (S6).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	7	0,07	0,09
Katılıyorum	33	0,33	0,42
Kesinlikle Katılıyorum	58	0,58	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.” İfadesinde katılımcıların yüzdesel dağılımları; kesinlikle katılıyorum (%41), katılıyorum (%28), kararsızım (%16), katılmıyorum (%10) ve kesinlikle katılmıyorum (%5) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 16).

Tablo 16: Bankamızda Personelin İşe Alınması ve Görevde Yükselmesinde Liyakat İlkesi ve Bireysel Performans Değerlendirmesi Uygulanmaktadır (S7).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	5	0,05	0,05
Katılmıyorum	10	0,10	0,15
Kararsızım	16	0,16	0,31
Katılıyorum	28	0,28	0,59
Kesinlikle Katılıyorum	41	0,41	100
Toplam	100	100	

Tablo 17’de verilen analiz sonucuna göre ise bankalarda performans değerlendirmelerinin düzenli aralıklarla yapıldığı ve personele bildirildiği söylenebilir

Tablo 17: Bankamızda Performans Değerlendirmeleri Düzenli Aralıklarla Yapılarak Sonuçlar Personele Bildirilmektedir (S8).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	6	0,06	0,07
Kararsızım	7	0,07	0,14
Katılıyorum	35	0,35	0,49
Kesinlikle Katılıyorum	51	0,51	100
Toplam	100	100	

“İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadesinde ise çoğunluğun %50 oran ile kesinlikle katılıyorum ölçeğinin tercih edildiğini görmekteyiz (Tablo 18).

Tablo 18: İnsan Kaynakları Yönetimine İlişkin Konular Yazılı Olarak Tanımlanmakta, Düzenli Olarak Güncellenmekte ve Personele Bildirilmektedir (S9).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	2	0,02	0,03
Kararsızım	11	0,11	0,14
Katılıyorum	36	0,36	0,50
Kesinlikle Katılıyorum	50	0,50	100
Toplam	100	100	

Bankalarımızda yetki devirlerinin belirli kurallara çerçevesinde yapıldığı görülmektedir (Tablo 19). Söz konusu ifadeye ilişkin yüzdesel dağılımlar ise; kesinlikle katılıyorum (%54), katılıyorum (%31), kararsızım (%11), katılmıyorum (%3) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 19: Bankamızda Yetki Devirleri Belirlenmiş Kurallara Göre Yapılmaktadır (S10).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	3	0,03	0,04
Kararsızım	11	0,11	0,15
Katılıyorum	31	0,31	0,46
Kesinlikle Katılıyorum	54	0,54	100
Toplam	100	100	

Kesinlikle katılıyorum ölçeğinin çoğunlukta olduğu (%49) bir diğer ifade ise personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim verilmesine yöneliktir (Tablo 20).

Tablo 20: Bankamızda Personellere İç Kontrol ve İç Denetim Konuları Hakkında Eğitim Verilmektedir (S11).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	8	0,08	0,09
Kararsızım	13	0,13	0,22
Katılıyorum	29	0,29	0,51
Kesinlikle Katılıyorum	49	0,49	100
Toplam	100	100	

Bankalarımızda faaliyetlerin planlı olarak yürütülmesi konusunda katılımcıların genel tercihi kesinlikle katılıyorum ölçeği (%48) olmuştur (Tablo 21).

Tablo 21: Bankamızda Faaliyetler Planlı Olarak Yürütülmektedir (S12).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	3	0,03	0,03
Kararsızım	13	0,13	0,16
Katılıyorum	36	0,36	0,52

Tablo 21 (Devamı)

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	48	0,48	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%51), katılıyorum (38), kararsızım (%9), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 22).

Tablo 22: Bankamızda Amaç ve Hedeflere Yönelik Riskler Belirlenmektedir (S13).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	9	0,09	0,11
Katılıyorum	38	0,38	0,49
Kesinlikle Katılıyorum	51	0,51	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%40), katılıyorum (47), kararsızım (%8), katılmıyorum (%4) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 23). Söz konusu ifadeye ilişkin en yüksek paya it ölçeğin “katılıyorum” ölçeği olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 23: Bankamızda Riskler Kabul Edilebilir ya da Müdahale Edilmesi Gerekenler Şeklinde Sınıflandırılmaktadır (S14).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	4	0,04	0,05
Kararsızım	8	0,08	0,13
Katılıyorum	47	0,47	0,60

Tablo 23 (Devamı)

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	40	0,40	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (37), katılıyorum (45), kararsızım (%15), katılmıyorum (%3) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 24).

Tablo 24: Bankamızda Riskler Yılda En Az Bir Kez ve/ veya Değişen Koşullara Göre Değerlendirilmekte ve Güncellenmektedir (S15).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	3	0,03	0,03
Kararsızım	15	0,15	0,18
Katılıyorum	45	0,45	0,63
Kesinlikle Katılıyorum	37	0,37	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (36), katılıyorum (47), kararsızım (%16), katılmıyorum (%1) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 25).

Tablo 25: Bankamızda Değerlendirme Sonuçlarına Göre Risk Eylem Planı Oluşturulmaktadır (S16).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Kararsızım	16	0,16	0,17
Katılıyorum	47	0,47	0,64

Tablo 25 (Devamı)

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	36	0,36	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (36), katılıyorum (50), kararsızım (%12), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 26).

Tablo 26: Bankamızda Faaliyetler ve Riskler İçin Belirlenmiş Olan Kontrol Yöntemleri Uygulanmaktadır (S17).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	12	0,12	0,14
Katılıyorum	50	0,50	0,64
Kesinlikle Katılıyorum	36	0,36	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (35), katılıyorum (38), kararsızım (%21), katılmıyorum (%6) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 27).

Tablo 27: Bankamızda Kontrol Yöntemlerinin Maliyeti ile Beklenen Fayda Kıyaslanmaktadır (S18).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	6	0,06	0,06
Kararsızım	21	0,21	0,27
Katılıyorum	38	0,38	0,65

Tablo 27 (Devamı)

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	35	0,35	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda personelin iş tanımları işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (43), katılıyorum (37), kararsızım (%12), katılmıyorum (%6) ve kesinlikle katılmıyorum (%2) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir. (Tablo 28).

Tablo 28: Bankamızda Personelin İş Tanımları İşe Uygun Olarak Güncellenmektedir (S19).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Katılmıyorum	6	0,06	0,08
Kararsızım	12	0,12	0,20
Katılıyorum	37	0,37	0,57
Kesinlikle Katılıyorum	43	0,43	100
Toplam	100	100	

“Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (53), katılıyorum (%38), kararsızım (%7), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 29). Söz konu ifadede “kesinlikle katılıyorum” ölçeğinin yüzdesel pay olarak yarıdan fazlasına sahip olması dikkat çekmektedir.

Tablo 29: Bankamız İş Süreçlerinde Mevzuat, Yasal Düzenlemeler, Denetim Sonuçlarında, Yeni Ürün/ Hizmetler ile İlgili Değişiklik, Düzeltme ve Ekleme Olması Durumunda; İlgili Tanım ve Dokümanlarda Güncelleme Yapılmaktadır (S20).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	7	0,07	0,09
Katılıyorum	38	0,38	0,47
Kesinlikle Katılıyorum	53	0,53	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (49), katılıyorum (%36), kararsızım (%14), katılmıyorum (%1) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 30).

Tablo 30: Bankamızda Birbiriyle Bağlantısı Bulunan İşlemlere İlişkin Süreçlerde Çelişkili Durum ya da Uyumsuzluk Olup Olmadığı Araştırılmaktadır (S21).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Kararsızım	14	0,14	0,15
Katılıyorum	36	0,36	0,51
Kesinlikle Katılıyorum	49	0,49	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (40), katılıyorum (%35), kararsızım (%17), katılmıyorum (%7) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 31).

Tablo 31: Bankamızda Görevler Ayrılığı İlkesi Uygulanmaktadır (S22).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	7	0,07	0,08
Kararsızım	17	0,17	0,25
Katılıyorum	35	0,35	0,60
Kesinlikle Katılıyorum	40	0,40	100
Toplam	100	100	

“Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler almaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%48), katılıyorum (%31), kararsızım (%14), katılmıyorum (%6) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 32).

Tablo 32: Bankamız Tek Kişinin Sorumluluğunda Bulunan İşlemlerde Olası Riskler İçin Önlemler Almaktadır (S23).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	6	0,06	0,07
Kararsızım	14	0,14	0,21
Katılıyorum	31	0,31	0,52
Kesinlikle Katılıyorum	48	0,48	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%53), katılıyorum (%32), kararsızım (%11), katılmıyorum (%4) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 33).

Tablo 33: Bankamızda Faaliyetler ve İşlemler Yöneticiler Tarafından Kontrol Edilmekte, İzlenmekte ve Değerlendirilmektedir (S24).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	4	0,04	0,04
Kararsızım	11	0,11	0,15
Katılıyorum	32	0,32	0,47
Kesinlikle Katılıyorum	53	0,53	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%51), katılıyorum (%38), kararsızım (%10), katılmıyorum (%1) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 34).

Tablo 34: Bankamızda Faaliyetlerin Sürekliliğini Etkileyebilecek Durumlara Karşı Gerekli Önlemler Alınmaktadır (S25).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Kararsızım	10	0,10	0,11
Katılıyorum	38	0,38	0,49
Kesinlikle Katılıyorum	51	0,51	100
Toplam	100	100	

“Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%49), katılıyorum (%33), kararsızım (%13), katılmıyorum (%5) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 35).

Tablo 35: Banka Personeli İşlerini Kesintiye Uğratabilecek veya Yavaşlatabilecek Riskler Hakkında Önceden Bilgilendirilmektedir (S26).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	5	0,05	0,05
Kararsızım	13	0,13	0,18
Katılıyorum	33	0,33	0,51
Kesinlikle Katılıyorum	49	0,49	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%63), katılıyorum (%31), kararsızım (%6), katılmıyorum (%0) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 36).

Tablo 36: Bankamızda İşlemler Belgelerle Doğru, Güvenilir, Tam, Kullanışlı, Anlaşılabilir ve Standartlara Uygun Şekilde Kayıt Altına Alınmakta ve Arşivlenmektedir (S27).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	-	-	-
Kararsızım	6	0,06	0,06
Katılıyorum	31	0,31	0,37
Kesinlikle Katılıyorum	63	0,63	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%63), katılıyorum (%30), kararsızım (%5), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 37).

Tablo 37: Bankamızda Kayıt ve Arşiv Sistemi Kişisel Bilgilerin Güvenliğini Sağlamaktadır (S28).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	5	0,05	0,07
Katılıyorum	30	0,30	0,37
Kesinlikle Katılıyorum	63	0,63	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel çoğunluğu % 55 payla kesinlikle katılıyorum ölçeğinin aldığı görülmektedir.(Tablo 38).

Tablo 38: Bankamızda Doğru ve Güvenilir Bilgiye Zamanında Ulaşılmaktadır (S29).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Kararsızım	8	0,08	0,09
Katılıyorum	36	0,36	0,45
Kesinlikle Katılıyorum	55	0,55	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%54), katılıyorum (%33), kararsızım (%10), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 39).

Tablo 39: Bankamızda Bilgi Sistemleri Yönetime, Faaliyetlerin Gözetimi, Hedeflerin İzlenmesi ve Analizi Amacıyla Zamanında ve Açıklayıcı Raporlar Sağlamaktadır (S30).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	2	0,02	0,03
Kararsızım	10	0,10	0,13
Katılıyorum	33	0,33	0,46
Kesinlikle Katılıyorum	54	0,54	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%47), katılıyorum (%40), kararsızım (%9), katılmıyorum (%3) ve kesinlikle katılmıyorum (%1) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 40).

Tablo 40: Bankamızda Finansal Tablolar, Finansal Değerlendirmeye Yönelik Yeterli, Doğru, Tutarlı ve Güncel Bilgi İçermektedir (S31).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Katılmıyorum	3	0,03	0,04
Kararsızım	9	0,09	0,13
Katılıyorum	40	0,40	0,53
Kesinlikle Katılıyorum	47	0,47	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%60), katılıyorum (%32), kararsızım (%6), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 41).

Tablo 41: Bankamızda İç Kontrol Sistemi En Az Yılda Bir Kez İzlenip Değerlendirilmektedir (S32).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	6	0,06	0,08
Katılıyorum	32	0,32	0,40
Kesinlikle Katılıyorum	60	0,60	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%58), katılıyorum (%35), kararsızım (%4), katılmıyorum (%3) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 42).

Tablo 42: Bankamızda İç Kontrole İlişkin Mevcut Sistem Yeterince Açık ve Tutarlıdır (S33).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	3	0,03	0,03
Kararsızım	4	0,04	0,07
Katılıyorum	35	0,35	0,42
Kesinlikle Katılıyorum	58	0,58	100
Toplam	100	100	

“Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%69), katılıyorum (%26), kararsızım (%4), katılmıyorum (%1) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 43).

Tablo 43: Bankamızda İç Denetim Faaliyeti Standartlara Uygun Bir Şekilde Yürütülmektedir (S34).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	1	0,01	0,01
Kararsızım	4	0,04	0,05
Katılıyorum	26	0,26	0,31
Kesinlikle Katılıyorum	69	0,69	100
Toplam	100	100	

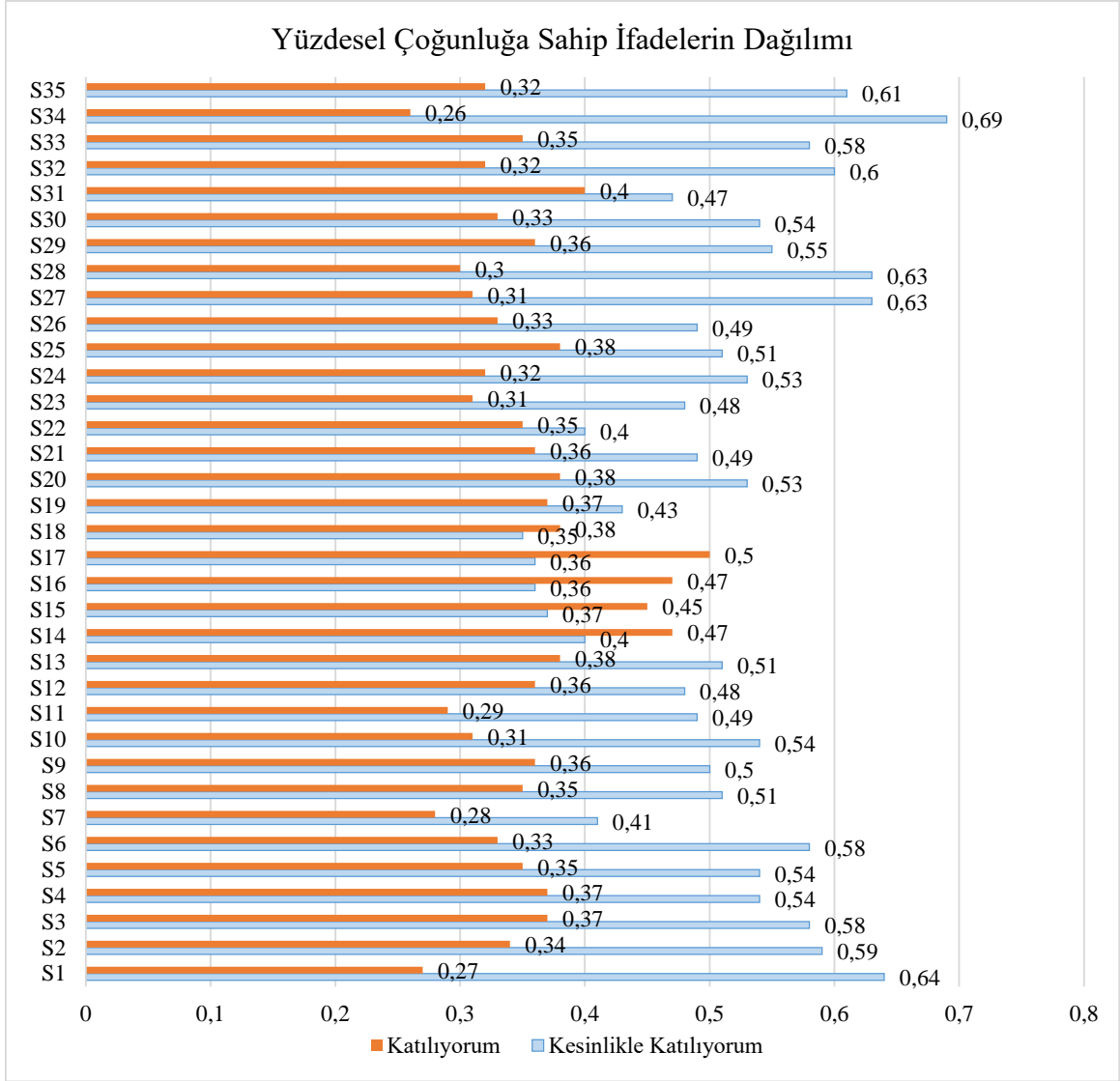
“Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadesine ilişkin yüzdesel dağılımlar; kesinlikle katılıyorum (%61), katılıyorum (%32), kararsızım (%5), katılmıyorum (%2) ve kesinlikle katılmıyorum (%0) şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir (Tablo 44).

Tablo 44: Bankamızda İç Kontrolün Değerlendirilmesi ve İç Denetim Sonucunda Eylem Planı Hazırlanmaktadır (S35).

Ölçek Türü	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-	-
Katılmıyorum	2	0,02	0,02
Kararsızım	5	0,05	0,07
Katılıyorum	32	0,32	0,39
Kesinlikle Katılıyorum	61	0,61	100
Toplam	100	100	

Grafik 6’da 5 seçenekli Likert tipi ölçekle hazırlanan yüzdesel çoğunluğa sahip ifadelerin dağılımı verilmiştir. Grafikte en çok paya sahip olmaları nedeniyle “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” ölçekleri ele alınmıştır.

Grafik 6: 5 Seçenekli Likert Tipi Ölçekle Hazırlanan Yüzdesel Çoğunluğa Sahip İfadelerin Dağılımı

Tablo 45’te anket ifadelerine yönelik ortalama, medyan, mod, standart sapma ve varyans analizi sonuçları yer almakta iken Tablo 46’da anket ifadelerine yönelik çarpıklık ve basıklık değerleri yer almaktadır. Okuyucuya kolaylık sağlanması açısından yorumlama yapılırken söz konusu tablolarda sunulan ifadelere ilişkin anket kodları kullanılacaktır.

Tablo 45: Anket İfadelerine Yönelik Ortalama, Medyan, Mod Standart Sapma ve Varyans Değerleri

Anket İfadesi	Anket Kodu	Ortalama	Medyan	Mod	Standart Sapma	Varyans
Toplam Çalışma Süreniz (Yıl)	-	2,170	2,000	1,00	1,035	1,072
Bu Bankada Çalışma Süreniz (Yıl)	-	1,870	2,000	1,00	0,917	0,842
Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.	S1	4,510	5,000	5,00	0,784	0,616

Tablo 45 (Devamı)

Anket İfadesi	Anket Kodu	Ortalama	Medyan	Mod	Standart Sapma	Varyans
Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.	S2	4,500	5,000	5,00	0,689	0,475
Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.	S3	4,500	5,000	5,00	0,689	0,475
Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.	S4	4,400	5,000	5,00	0,816	0,667
Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.	S5	4,410	5,000	5,00	0,739	0,547
Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.	S6	4,470	5,000	5,00	0,717	0,514
Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.	S7	3,900	4,000	5,00	1,193	1,424
Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.	S8	4,290	5,000	5,00	0,913	0,834
İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.	S9	4,320	4,500	5,00	0,827	0,684
Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.	S10	4,340	5,000	5,00	0,867	0,752
Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.	S11	4,170	4,000	5,00	1,005	1,011
Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.	S12	4,290	4,000	5,00	0,807	0,652
Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.	S13	4,380	5,000	5,00	0,735	0,541
Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.	S14	4,210	4,000	4,00	0,832	0,693
Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.	S15	4,160	4,000	4,00	0,787	0,621
Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.	S16	4,180	4,000	4,00	0,730	0,533

Tablo 45 (Devamı)

Anket İfadesi	Anket Kodu	Ortalama	Medyan	Mod	Standart Sapma	Varyans
Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.	S17	4,200	4,000	4,00	0,724	0,525
Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.	S18	4,020	4,000	4,00	0,898	0,808
Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.	S19	4,130	4,000	5,00	0,981	0,963
Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.	S20	4,420	5,000	5,00	0,713	0,509
Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.	S21	4,330	4,000	5,00	0,752	0,567
Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.	S22	4,060	4,000	5,00	0,972	0,946
Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.	S23	4,190	4,000	5,00	0,960	0,923
Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.	S24	4,340	5,000	5,00	0,831	0,691
Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.	S25	4,390	5,000	5,00	0,709	0,503
Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.	S26	4,260	4,000	5,00	0,871	0,760
Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.	S27	4,570	5,000	5,00	0,607	0,369
Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.	S28	4,540	5,000	5,00	0,687	0,473
Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.	S29	4,450	5,000	5,00	0,687	0,472

Tablo 45 (Devamı)

Anket İfadesi	Anket Kodu	Ortalama	Medyan	Mod	Standart Sapma	Varyans
Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.	S30	4,370	5,000	5,00	0,824	0,680
Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.	S31	4,290	4,000	5,00	0,832	0,693
Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.	S32	4,500	5,000	5,00	0,703	0,495
Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.	S33	4,480	5,000	5,00	0,717	0,515
Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.	S34	4,630	5,000	5,00	0,613	0,377
Bankamızda i kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.	S35	4,520	5,000	5,00	0,688	0,474

S1, S2, S3, S4, S5, S6, S8, S10, S13, S20, S24, S25,S27, S28, S29, S30, S32, S33, S34 ve S35 ifadelerine ilişkin medyan (5,000) ve mod (5,00) değerleri incelendiğinde; katılımcıların çoğunlukla “kesinlikle katılıyorum” ölçeğini tercih ettiği ve katılımcıların ifadelere yönelik yanıtlarının homojen dağılım gösterdiği söylenebilir. Buna ek olarak söz konusu ifadelerin sola çarpık bir dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir.

S7, S11, S12, S19, S21, S22, S23, S26 ve S31 ifadelerine ilişkin medyan (4,000) değeri incelendiğinde; katılımcıların çoğunlukla “katılıyorum” ölçeğini tercih ettiği söylenebilir. Bu ifadelere ilişkin mod (5,00) değeri incelendiğinde katılımcıların ifadelere yönelik yanıtlarının heterojen dağılım gösterdiği söylenebilir. Buna ek olarak söz konusu ifadelerin sola çarpık bir dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir.

S14, S15, S16, S17 ve S18 ifadelerine ilişkin medyan (4,000) ve mod (4,00) değerleri incelendiğinde; katılımcıların çoğunlukla “katılıyorum” ölçeğini tercih ettiği ve katılımcıların ifadelere yönelik yanıtlarının homojen dağılım gösterdiği söylenebilir. Buna ek olarak söz konusu ifadelerin sola çarpık bir dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir.

S9 ifadesine ilişkin medyan (4,500) değeri incelendiğinde; katılımcıların çoğunlukla “ kesinlikle katılıyorum” ölçeğini tercih ettiği söylenebilir. Bu ifadeye ilişkin mod (5,00) değeri incelendiğinde katılımcıların ifadeye yönelik yanıtlarının heterojen dağılım gösterdiği söylenebilir. Bu durum standart sapma değerinin (0,827) yüksek olması ile desteklenebilir. Buna ek olarak söz konusu ifadenin sola çarpık bir dağılım gösterdiği gözlemlenmektedir.

Tablo 46: Anket İfadelerine Yönelik Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Anket İfadesi	Anket Kodu	Çarpıklık Değeri	Basıklık Değeri
Toplam Çalışma Süreniz (Yıl)	-	0,431	-0,524
Bu Bankada Çalışma Süreniz (Yıl)	-	0,664	-0,632
Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.	S1	-1,952	4,482
Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.	S2	-1,418	2,109
Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.	S3	-1,607	3,252
Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.	S4	-1,886	4,910
Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.	S5	-1,134	0,868
Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.	S6	-1,318	1,506
Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.	S7	-0,895	-0,159
Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.	S8	-1,424	1,761
İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.	S9	-1,317	2,036
Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.	S10	-1,389	1,852
Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.	S11	-1,080	0,329
Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.	S12	-0,932	0,209
Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.	S13	-1,050	0,762
Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.	S14	-1,271	2,148
Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.	S15	-0,673	-0,003
Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.	S16	-0,452	-0,451
Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.	S17	-0,650	0,274
Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.	S18	-0,551	-0,545

Tablo 46 (Devamı)

Anket İfadesi	Anket Kodu	Çarpıklık Değeri	Basıklık Değeri
Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.	S19	-1,183	1,072
Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.	S20	-1,161	1,230
Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.	S21	-0,776	-0,301
Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.	S22	-0,861	0,103
Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.	S23	-1,090	0,563
Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.	S24	-1,143	0,632
Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.	S25	-0,901	0,212
Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.	S26	-1,003	0,215
Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.	S27	-1,102	0,212
Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.	S28	-1,572	2,504
Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.	S29	-1,055	0,656
Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.	S30	-1,448	2,396
Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.	S31	-1,342	2,202
Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.	S32	-1,421	1,912
Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.	S33	-1,519	2,528
Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.	S34	-1,716	3,063
Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.	S35	-1,493	2,293

İç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerini incelemeye yönelik çalışmada korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizinde riske ilişkin ifadelerin (S13, S14, S15, S16 ve S17) diğer ifadelerle ilişkisi incelenmiştir.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik

değerler doğrultusunda yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,588$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,588$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,698$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,698$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,658$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,658$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,535$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,535$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,565$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,565$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=$

0,539 olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,539$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

$p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,435$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,435$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,466$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,466$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,462$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,462$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,508$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,508$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,567$ olarak bulunmuştur.

Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,567$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,782$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,782$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,677$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,677$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,624$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,624$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,624$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,624$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,671$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için

doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,671$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,584$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,584$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,617$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,617$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,482$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,482$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,574$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,574$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,448$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,448$ değeri 0,4 ile

0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,626$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,626$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,695$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,695$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,778$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,778$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,664$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,664$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,573$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,573$ değeri

0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,529$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,529$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,538$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,538$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,699$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,699$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,643$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,643$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,644$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki

vardır. $r = 0,644$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,665$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,665$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,561$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,561$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,623$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,623$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,376$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,376$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,572$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için

doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,572$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,467$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,467$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,366$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,366$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,384$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,384$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,493$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,493$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi

uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,367$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,367$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,358$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,358$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,459$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,459$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,544$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,544$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,584$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,584$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,690$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,690$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,677$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,677$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,703$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,703$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,735$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,735$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,616$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,616$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,602$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,602$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,510$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,510$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,394$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,394$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,324$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,324$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,421$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için

doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,421$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,493$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,493$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,567$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,567$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,579$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,579$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,578$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,578$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,360$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,360$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,347$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,347$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,416$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,416$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,563$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,563$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,494$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır.

$r = 0,494$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,457$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,457$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,489$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,489$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,430$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,430$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,548$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,548$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,422$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,422$ değeri

0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,540$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,540$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,465$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,465$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,433$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,433$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,458$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,458$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,563$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler

arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,563$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,458$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,458$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,482$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,482$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,510$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,510$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,555$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,555$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,514$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,514$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,625$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,625$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,661$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,661$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,703$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,703$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,670$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon

katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,670$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,633$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,633$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,580$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,580$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,639$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,639$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,490$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,490$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda

birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,472$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,472$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,488$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,488$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,627$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,627$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,656$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,656$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,701$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,701$ değeri

0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,557$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,557$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,378$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,378$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,398$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,398$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,519$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,519$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla

zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,577$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,577$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,576$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,576$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,437$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,437$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,488$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,488$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,437$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,437$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ve “Bankamızda iç

kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,534$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,534$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,420$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,420$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,502$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,502$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,542$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,542$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,386$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,386$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda yöneticilerin ve personellerin

görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler tanımlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,386$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,386$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,435$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,435$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,392$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,392$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,315$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,315$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,372$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,372$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,381$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,381$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,412$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,412$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,647$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,647$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,624$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,624$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,735$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,735$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,670$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,670$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,733$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,733$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,610$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,610$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,461$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,461$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,552$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,552$ değeri

0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,497$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,497$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,468$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,468$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,512$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,512$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,564$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,564$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,624$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon

katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,624$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,656$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,656$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,450$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,450$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,388$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,388$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,441$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,441$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,576$ olarak bulunmuştur. Söz

konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,576$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,611$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,611$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,570$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,570$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,605$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,605$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,556$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,556$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı,

$r=0,636$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,636$ değeri $0,6$ ile $0,8$ arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ve “Bankamızda etik davranış kuralları uygulanmakta ve işlemler etik değerler doğrultusunda yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,423$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,423$ değeri $0,4$ ile $0,6$ arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka personeli etik davranış kuralları hakkında bilgilidir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,506$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,506$ değeri $0,4$ ile $0,6$ arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,526$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,526$ değeri $0,4$ ile $0,6$ arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka yöneticileri iç kontrol sistemini benimsemekte ve banka personeline örnek olmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r=0,427$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r=0,427$ değeri $0,4$ ile $0,6$ arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda yöneticilerin ve personellerin görevlerini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için gerekli bilgi, deneyim ve nitelikler

tanımlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,448$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,448$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda görev tanımlarına uygun yetki ve sorumluluklar güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,478$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,478$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personelin işe alınması ve görevde yükselmesinde liyakat ilkesi ve bireysel performans değerlendirmesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,292$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,292$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda performans değerlendirmeleri düzenli aralıklarla yapılarak sonuçlar personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,293$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,293$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “İnsan kaynakları yönetimine ilişkin konular yazılı olarak tanımlanmakta, düzenli olarak güncellenmekte ve personele bildirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r= 0,347$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,347$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda yetki devirleri belirlenmiş kurallara göre yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,325$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,325$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personellere iç kontrol ve iç denetim konuları hakkında eğitim vermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,452$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,452$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,625$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,625$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,671$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,671$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,616$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,616$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,633$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,633$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,733$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,733$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,583$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,583$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,503$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,503$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız iş süreçlerinde mevzuat, yasal düzenlemeler, denetim sonuçlarında, yeni ürün/ hizmetler ile ilgili değişiklik, düzeltme ve ekleme olması durumunda; ilgili tanım ve dokümanlarda güncelleme yapılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,403$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,403$ değeri

0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda birbiriyle bağlantısı bulunan işlemlere ilişkin süreçlerde çelişkili durum ya da uyumsuzluk olup olmadığı araştırılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,544$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,544$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda görevler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,355$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,355$ değeri 0,2 ile 0,4 arasında yer aldığı için aralarında zayıf bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,540$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,540$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,540$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,540$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,711$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon

katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,711$ değeri 0,6 ile 0,8 arasında yer aldığı için aralarında yüksek bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,556$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,556$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda işlemler belgelerle doğru, güvenilir, tam, kullanışlı, anlaşılabilir ve standartlara uygun şekilde kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,496$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,496$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda kayıt ve arşiv sistemi kişisel bilgilerin güvenliğini sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,490$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,490$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda doğru ve güvenilir bilgiye zamanında ulaşılmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,446$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,446$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamız bilgi sistemleri yönetime, faaliyetlerin gözetimi, hedeflerin izlenmesi ve analizi amacıyla zamanında ve açıklayıcı raporlar sağlamaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,551$ olarak bulunmuştur. Söz

konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,551$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,573$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,573$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrol sistemi en az yılda bir kez izlenip değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,495$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,495$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,571$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,571$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç denetim faaliyeti standartlara uygun bir şekilde yürütülmektedir.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı, $r = 0,509$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r = 0,509$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

- $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; “Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ve “Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında korelasyon katsayısı,

$r= 0,579$ olarak bulunmuştur. Söz konusu ifadeler arasında korelasyon katsayısı (r) pozitif olduğu için doğrusal bir ilişki vardır. $r= 0,579$ değeri 0,4 ile 0,6 arasında yer aldığı için aralarında orta şiddetli bir korelasyon olduğunu söylemek mümkündür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerinin belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde elde edilen 170 sonuç içerisinde; 50 tanesinde yüksek düzey ilişki, 97 tanesinde orta şiddetli ilişki ve 23 tanesinde ise zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sürecinde incelenen ifadeler kendi aralarından yüksek düzey ilişki içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Bu ifadelerle yüksek düzey ilişki içerisinde olan diğer ifadeler aşağıda belirtilmiştir.

“Bankamızda amaç ve hedeflere yönelik riskler belirlenmektedir.” ifadesi ile “Banka personeli etik davranış kuralları konusunda bilgilidir.”, “Bankamızda iç kontrol sistemi ile ilgili kavramlar bilinmektedir.”, “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.”, “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.”, “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.” ve “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ifadeleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

“Bankamızda riskler kabul edilebilir ya da müdahale edilmesi gerekenler şeklinde sınıflandırılmaktadır.” ifadesi ile “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ve “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda kıyaslanmaktadır.” ifadeleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

“Bankamızda riskler yılda en az bir kez ve/ veya değişen koşullara göre değerlendirilmekte ve güncellenmektedir.” ifadesi ile “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.”, “Bankamızda personelin iş tanımları yapılan işe uygun olarak güncellenmektedir.”, “Bankamız tek kişinin sorumluluğunda bulunan işlemlerde olası riskler için önlemler alınmaktadır.”, “Bankamızda faaliyetler ve işlemler yöneticiler tarafından kontrol edilmekte, izlenmekte ve değerlendirilmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

“Bankamızda değerlendirme sonuçlarına göre risk eylem planı oluşturulmaktadır.” ifadesi ile “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.”, “Bankamızda kontrol yöntemlerinin maliyeti ile beklenen fayda analizi kıyaslanmaktadır.”, “Bankamızda

faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.”, “Banka personeli işlerini kesintiye uğratabilecek veya yavaşlatabilecek riskler hakkında önceden bilgilendirilmektedir.”, “Bankamızda finansal tablolar, finansal değerlendirmeye yönelik yeterli, doğru, tutarlı ve güncel bilgi içermektedir.”, “Bankamızda iç kontrole ilişkin mevcut sistem yeterince açık ve tutarlıdır.” ve “Bankamızda iç kontrolün değerlendirilmesi ve iç denetim sonucunda eylem planı hazırlanmaktadır.” ifadeleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

“Bankamızda faaliyetler ve riskler için belirlenmiş olan kontrol yöntemleri uygulanmaktadır.” ifadesi ile “Bankamızda faaliyetler planlı olarak yürütülmektedir.” ve “Bankamızda faaliyetlerin sürekliliğini etkileyebilecek durumlara karşı gerekli önlemler alınmaktadır.” ifadeleri ile arasında yüksek düzey bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.

Uygulama sonucunda görülüyor ki, bankalarımız iç kontrol sistemi hakkında yeterli bilgiye sahiptir ve işlemler iç kontrol standartları çerçevesinde oluşturulmaktadır. Ayrıca iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkileri olduğu söylenebilir. İç kontrol sisteminin önem ve gerekliliğini bir kez daha vurgulayan bu sonuçlara göre, iç kontrol sisteminin risk azaltıcı etkilerinden maksimum derece faydalanmak amacıyla bankalara şunlar önerilmektedir:

- Bankalar riskleri belirlerken bankanın amaç ve hedeflerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Riskler yılda en az bir kez ve/veya değişen koşullara güncellenmeli ve ilgili kişilere bildirilmelidir.
- Yapılan değerlendirme sonuçlarına göre bir risk eylem planı oluşturulmalı, geçmişteki faaliyetlerin değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik faaliyetlerin belirlenmesine yönelik bu risk eylem planı değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akkaya, Gültaç (2011), **Risk Odaklı İç Denetim ve Risk Odaklı İç Denetim Planlamasında Risk Matrisinin Oluşturulmasına Yönelik Örnek Bir Uygulama**, Zonguldak, Yüksek Lisans Tezi.

Akyel, Recai (2010), “Türkiye’de İç Kontrol Kavramı, Unsurları ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi”, **Yönetim ve Ekonomi**, 17 (1), 83- 98.

Altay, Erdinç (2015), **Bankacılıkta Risk**, 2. Baskı, İstanbul: Derin Yayınları.

Aslan, Efsane (2014), **Riske Maruz Değere Dayalı Risk Yönetimi ve Ticari Bankalar Üzerine Bir Uygulama**, İzmir, Doktora Tezi.

Aslay, Yavuz (2006), **Bankalarda Risk Yönetimi ve Riske Maruz Değer- RMD (Value at Risk- VAR) Uygulamaları**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Atalar, Metin (2013), **Bankalarda Ticari Kredi Risk Haritası ve Muhasebe Kökenli Risk Kaynaklarının Araştırılması**, Sakarya, Doktora Tezi.

Aydoğdu, Mehmet (2013), **Hizmet İşletmelerinde İç Kontrol Sisteminin Analizi ve Uluslararası Denetim Standartlarına Uyumlaştırılması**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Bozkurt, Cevdet (2010), “Risk, Kurumsal Risk Yönetimi ve İç Denetim”, **Denetişim**.

Bozkurt, Nejat (2006), **Muhasebe Denetimi**, 4. Baskı, İstanbul: Alfa Yayınları.

Ceyhan, İsmail Fatih ve Apan, Mehmet (2014), “COSO İç Kontrol Modeli’ nin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi: Bir Hastane Uygulaması”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6 (10), 179- 198.

Demir, Erdal (2012), **Muhasebe Denetiminde İç Kontrol Sisteminin Yeri, Önemi ve Sivas İli Uygulaması**, Sivas, Yüksek Lisans Tezi.

Deniz, Fatma (2013), **Riske Dayalı Finansal İç Kontrol Sistemi ve Bir Model Önerisi**, Aydın, Yüksek Lisans Tezi.

Derici, Onur (2015), **İç Kontrol ve Risk Yönetimi**, 1. Baskı, Ankara: Bekad Yayınları.

Eldemir, Esra (2015), **Bankalarda İç Kontrol Sistemi ve Risk Yönetimi**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Emhan, Abdürrahim (2009), “Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetimde Kullanılan Teknikler”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 23 (3).

Eser Adı (2007), **Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması**, 2. Baskı, Ankara: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu.

Gencer, Muhtesim (2014), **Bağımsız Denetimde İç Kontrolün Yeri Ve Önemi**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Göğüş, Handan Sümer (2012), **Risk Odaklı İç Denetimde Risklerin Saptanması ve Değerlendirilmesi**, 1. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Güven, Fatih Mehmet (2008), **İşletmelerde İç Kontrol Yapısının Yeri ve Önemi**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

İbiş, Cemil ve Çatıkkaş, Özgür (2012), “İşletmelerde İç Kontrol Sistemine Genel Bakış”, **Sayıştay Dergisi**, (85), 95- 121.

Kaya, Kamber (2014), **İşletmelerde İç Kontrol Sisteminin Bağımsız Denetim Sürecine Etkileri Ve Bir Uygulama**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Kepekçi, Celal (1982), **İşletmelerde İç Kontrol Sisteminin Etkinliğini Sağlamada İç Denetimin Rolü**, 1. Baskı, Eskişehir: Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları,.

Kızıltuğ, Pınar (2015), **Hastane İşletmelerinde İç Kontrol Sistemi ve Özel Bir Hastanede İç Kontrol Sistemi Uygulaması**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Kulak, Fatih (2009), **Merkez Bankalarında İç Kontrol ve İç Denetim: Kavramsal Çerçeve ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası’nda İç Kontrol ve İç Denetim Etkililiği Konusunda Bir Değerlendirme**, İstanbul, Doktora Tezi.

Melikyan, Lia (2015), **İşletmelerde İç Kontrol Sistemi ve İç Kontrol Sisteminin Risk Azaltıcı Etkileri**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Özşahin, Filiz (2011), **Kamu Kuruluşlarında İç Kontrol Sistemi ve Bir Kamu Kurumunda İç Kontrol Sisteminin Oluşturulması Süreci: Üniversite Örneği**, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi.

Özyurt, Emine Esen (2014), **Sağlık Sektöründe Risk Analizi, Risk Yönetimi ve Ağız, Diş Sağlığı Merkezlerinde Risk**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Sevilengül, Orhan (2016), **Genel Muhasebe**, 18. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Şentürk, Ali Teoman (2015), **İşletmelerde İç Kontrol Sistemi, Risk Değerleme ve Tekstil İşletmesinde Bir Uygulama**, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.

Şıklar, İlyas (2004), **Finansal Ekonomi**, 2. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web- Ofset Tesisleri.

Türedi, Hasan ve Koban, Ahmet Oğuz (2016), “COSO İç Kontrol Modelinde Risk Değerlendirme Faaliyetleri”, **Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi**, 12 (46), 155-177.

Türedi, Selda (2012), “İç Kontrol Sistemi ve Toplam Kalite Yönetimi İlişkisi”, **Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, 4 (1), 27-37.

Yaman, Adem (2008), “Kamu İç Kontrol Sisteminin Başarı Faktörleri”, **Mali Hukuk Dergisi**, (38).

Yarız, Ahmet (2012), **Bankacılıkta Risk Yönetimi: Risk Matrisi Uygulaması**, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yazıcı, Kamil (2012), **İşletme Bilimlerine Giriş**, 6. Baskı, Trabzon: Akademi Kitabevi.

Yurtsever, Gürdoğan (2008), “Bankacılığımızda İç Kontrol”, **Graphis Matbaa San. ve Tic. Ltd Şirketi**, Yayın no:256,